OBEC

ZBOROV

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 2023 – 2030

dokumenty pre obce.sk

Komunitný plán sociálnych služieb obce Zborov na roky 2023 – 2030

bol schválený Obecným zastupiteľstvom v Zborove

dňa 23. 03. 2023 uznesením č. V.11/2023.

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV A MÁP 5
ZOZNAM SKRATIEK 7

ÚVOD 8

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA 9

1.1 ČO JE KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE 9
1.2 ÚČASTNÍCI KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA 9
1.3 VÝHODY, PRINCÍPY A PODSTATA KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA 10
1.4 PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 10
1.5 KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 12
1.6 NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ROKY 2021 – 2030 12
1.7 DRUHY A FORMY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 13

2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA 15

2.1 POČET OBYVATEĽOV A POHYB OBYVATEĽSTVA 15
2.2 ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV PODĽA POHLAVIA A VEKU 18
2.3 NÁRODNOSTNÁ A KONFESIONÁLNA ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA 20
2.4 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA A ŠKOLSTVO 21
2.5 ZDRAVOTNÍCTVO 24
2.6 NEZAMESTNANOSŤ 25
2.7 BÝVANIE 30
2.8 BEZPEČNOSŤ V OBCI 36
2.9 OBČIANSKA VYBAVENOSŤ 38

3 SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI 40

3.1 VEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 40
3.2 NEVEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 43
3.3 AKTIVITY OBCE ZBOROV A INÝCH SUBJEKTOV NA ÚSEKU SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI (MIMO PÔSOBNOSTI ZÁKONA O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH) 44
3.3.1 Hospodárske a sociálne vplyvy registrovaného sociálneho podniku 47
3.4 VÝDAVKY OBCE A INÝCH SUBJEKTOV V SOCIÁLNEJ OBLASTI 49
3.5 POŽIADAVKY PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A ĎALŠÍCH OBYVATEĽOV 52
3.5.1 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu 52
3.5.1.1 Výsledky prieskumu 52
3.5.1.2 Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení z dotazníkového prieskumu 57
3.5.2 Zhrnutie požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ostatných obyvateľov 57

4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 59

4.1 CIEĽOVÉ SKUPINY 59
4.2 CIELE A PRIORITY, DOPLNKOVÉ AKTIVITY 60

5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU 70

5.1 HARMONOGRAM REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU, VRÁTANE URČENIA FINANČNÝCH PODMIENOK 70

5.2 MONITORING PLNENIA A SPÔSOB KAŽDOROČNÉHO VYHODNOCOVANIA KOMUNITNÉHO PLÁNU, VRÁTANE PODMIENOK A SPÔSOBU JEHO ZMENY A AKTUALIZÁCIE 80

ZÁVER 81

PRÍLOHY 82

ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV 82

ODPOVEDE Z DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU 83

Zoznam tabuliek, grafov a máp

Tabuľky

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Zborova 17
Tabuľka 2: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva 19
Tabuľka 3: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín 20
Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti 20
Tabuľka 5: Rómske obyvateľstvo v obci Zborov podľa rôznych zdrojov 21
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania 21
Tabuľka 7: Vývoj počtu detí/žiakov v Spojenej škole Zborov a v Špeciálnej ZŠ Zborov 23
Tabuľka 8: Počet riešených priestupkov záškoláctva v období 2017-2021 24
Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci 25
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021 26
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021 29
Tabuľka 12: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z. 30
Tabuľka 13: Distribúcia obyvateľstva a obložnosť obydlí podľa jednotlivých lokalít obce 33
Tabuľka 14: Počet realizovaných priestupkových konaní v obci v období 2017-2021 37
Tabuľka 15: Posudky a rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou Zborov v období 2017-2021 42
Tabuľka 16: Bezbariérový prístup do verejných budov a na komunikáciách 47
Tabuľka 17: Náklady obce na prevádzkovanie rôznych služieb na úseku sociálnych služieb a sociálnej starostlivosti 49
Tabuľka 18: Náklady iných subjektov na realizáciu rôznych podporných nástrojov na úseku sociálnej starostlivosti v obci Zborov 51
Tabuľka 19: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce 58
Tabuľka 20: Ciele a priority rozvoja podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a jednotlivých cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb a určenia finančných podmienok 61
Tabuľka 21: Určenie merateľných ukazovateľov na zhodnotenie plnenia cieľov 63
Tabuľka 22: Doplnkové aktivity stratégie rozvoja 65
Tabuľka 23: Harmonogram realizácie sociálnych služieb s určením kapacity sociálnych služieb, personálnych a prevádzkových podmienok 70
Tabuľka 24: Predpokladané finančné náklady obce na poskytovanie sociálnych služieb 73
Tabuľka 25: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb 75
Tabuľka 26: Harmonogram realizácie doplnkových aktivít, vrátane predpokladaných finančných nákladov na ich realizáciu 76

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Zborov 15
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021 16
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021 16
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021 17
Graf 5: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2012 a k 31.12.2021 18
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania 22
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2012-2021 (k 31.12.) 26
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021 27
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021 27
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021 28
Graf 11: Je voči Vám alebo niektorému členovi Vašej domácnosti vedená exekúcia? 53
Graf 12: Zloženie domácností respondentov 53

Graf 13: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity a sociálnej situácie 54
Graf 14: V akom dome/byte aktuálne bývate? 55
Graf 15: Akú pomoc v súčasnosti Vy alebo člen Vašej domácnosti potrebujete (resp. existuje predpoklad, že v najbližších rokoch potrebovať budete)? 56

Mapy

Mapa 1: Obytné celky v obci v kontexte rozmiestnenia rómskeho obyvateľstva 32
Mapa 2: Občianska vybavenosť 39

Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
KPSS	Komunitný plán sociálnych služieb
KZAM	Klasifikácia zamestnaní
MRK	Marginalizovaná rómska komunita
MŠ	Materská škola
NPRSS	Národné priority rozvoja sociálnych služieb
PSK	Prešovský samosprávny kraj
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
UoZ	Uchádzač o zamestnanie
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	Vyšší územný celok
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
TP	Terénny pracovník
TSP	Terénna sociálna práca Terénny sociálny pracovník
ŤZP	Ťažko zdravotne postihnutý

ÚVOD

Oblasť sociálnej politiky významne ovplyvnil proces decentralizácie a reformy verejnej správy, čo sa prejavilo prechodom rozsiahlych kompetencií na miestnu samosprávu. Mestá a obce sa tak stali významným realizátorom sociálnej politiky a od miestnej samosprávy v súčasnosti vo veľkej miere závisí rozsah, podmienky a v neposlednom rade kvalita poskytovaných sociálnych služieb. Sociálne služby sú teda súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov.

Komunitný plán sociálnych služieb (ďalej aj „KPSS“ alebo „komunitný plán“) je vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona o sociálnych službách a tiež s ohľadom na národné priority rozvoja sociálnych služieb, berúc do úvahy miestne podmienky, potreby a špecifiká. Jeho základnou ideou je komunitný rozvoj, skvalitnenie a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb, resp. doplnenie chýbajúcich sociálnych služieb na základe požiadaviek a záujmu občanov obce.

Komunitný plán obce Zborov pozostáva z piatich nosných kapitol. Prvá kapitola pod názvom „Teoretické východiská komunitného plánovania“ sa venuje teoreticko-metodologickým aspektom komunitného plánovania (definície, proces plánovania, legislatívne východiská, rozvoj sociálnych služieb na úrovni štátu a pod.).

Druhá kapitola („Demografická a sociálna analýza“) skúma socio-demografické charakteristiky obyvateľstva obce, ako sú napr. pohyb obyvateľstva, jeho vekové zloženie, vzdelanostná štruktúra, štruktúra uchádzačov o zamestnanie a pod.

Tretia kapitola („Sociálne služby v obci“) analyzuje aktuálne poskytované sociálne služby v obci Zborov a potreby v oblasti sociálnych služieb tak u existujúcich prijímateľov, ako aj u širokej verejnosti. Okrem toho sa venuje aj rôznym iným subjektom a aktivitám, ktoré už síce nie sú v pôsobnosti zákona o sociálnych službách, sú však z hľadiska komunitného rozvoja a sociálnej starostlivosti mimoriadne potrebné a prospešné.

Štvrtá kapitola („Stratégia rozvoja sociálnych služieb“) definuje ciele a priority obce v rámci poskytovania sociálnych služieb smerom do budúcnosti, ako aj ich merateľné ukazovatele. Keďže významnou súčasťou komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti (obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia), sú rôzne sociálne aktivity, táto kapitola definuje aj doplnkové aktivity v sociálnej oblasti (mimo sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách), ktoré chce samospráva obce realizovať v záujme komunitného rozvoja, sociálnej inklúzie a zlepšovania sociálnej situácie miestnych obyvateľov.

Piata kapitola („Implementácia komunitného plánu“) sa následne venuje implementačným aspektom komunitného plánu – definuje časový plán realizácie jednotlivých opatrení, odhaduje predpokladané finančné náklady, ktoré bude musieť obec vynaložiť zo svojho rozpočtu na realizáciu jednotlivých sociálnych služieb a doplnkových aktivít, ako aj spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1 Čo je komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie sociálnych služieb možno považovať za metódu, prostredníctvom ktorej je možné plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb.

1.2 Účastníci komunitného plánovania

Účastníkmi komunitného plánovania sú:

- **Zadávatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú ich a organizujú. Na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje.
- **Poskytovatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom – „*verejný poskytovateľ sociálnej služby*“ alebo ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „*neverejný poskytovateľ sociálnej služby*“.
- **Prijímatelia sociálnych služieb** – sú fyzické osoby, užívatelia sociálnych služieb, ktorí sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii. Tá môže spôsobovať ohrozenie sociálnym vylúčením, obmedzenie schopnosti začleniť sa do spoločnosti a samostatne riešiť svoje problémy. Do nepriaznivej životnej situácie sa pritom jednotlivec môže dostať z rôznych dôvodov – v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, spôsobu života, trestnej činnosti a pod. Zapojením prijímateľov sociálnych služieb do komunitného plánovania sa získavajú informácie o ich potrebách, na ktoré treba reagovať a o súčasnej kvalite a dostupnosti poskytovaných sociálnych služieb.

Do procesu komunitného plánovania sa môže zapojiť aj široká verejnosť. Občania majú možnosť do určitej miery podieľať sa a ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb. Proces komunitného plánovania je založený na demokratických princípoch, umožňuje zapájať sa do diania v obci a vyjadriť tak názor na danú problematiku.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je pripraviť strategický dokument, ktorý za účasti zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a verejnosti umožní v strednodobom časovom horizonte efektívnejšie rozvíjať sociálne služby.

1.3 Výhody, princípy a podstata komunitného plánovania

Hlavnou výhodou komunitného plánovania je skutočnosť, že sú doňho zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, prijímatelia). To nielenže napomáha zvyšovať kvalitu plánovania a poskytovania sociálnych služieb, ale taktiež výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, a to nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb ako výsledok komunitného plánovania zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

Najdôležitejšie **princípy** komunitného plánovania sú:

- *princíp triády*, predstavujúci spoluprácu zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a rovnako princíp dohody, ktorý je charakterizovaný výsledným plánom,
- *princíp rovnosti*, ktorý zaručuje každému právo zaujímať sa o veci verejné; každý občan má právo slobodne sa vyjadriť a zároveň nikto nesmie byť vylúčený a diskriminovaný,
- *princíp skutočných potrieb*, čo charakterizuje analýza popisujúca stav služieb,
- *princíp kompetencie účastníkov*, ktorý kladie dôraz na profesionalitu a zodpovednosť.

Podstatou komunitného plánovania je teda zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú alebo sa ich v budúcnosti týkať môžu, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základným pilierom plánovania je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam v procese plánovania má preto poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

1.4 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

Sociálne služby sa poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky, postupy a formy poskytovania sociálnych služieb ako aj povinnosti poskytovateľov. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu, že:

- osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- je ohrozený jej vývoj v dôsledku jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku,
- osoba je ťažko zdravotne postihnutá alebo má nepriaznivý zdravotný stav,
- osoba dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- osoba vykonáva opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- osoba je ohrozená správaním iných fyzických osôb alebo sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,
- osoba zotrváva v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- stratila bývanie alebo je ohrozená stratou bývania.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- **sociálne služby krízovej intervencie** (terénna sociálna služba krízovej intervencie; poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach – nocľaháreň, útulok, domov na polceste, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, zariadenie núdzového bývania; nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu),
- **sociálne služby na podporu rodiny s deťmi** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života, služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, služba včasnej intervencie),
- **sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, domáca opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie tlmočníckej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
- **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- **podporné služby** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, podpora samostatného bývania, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Zákon o sociálnych službách v § 80 upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepčnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:

- sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
- opatrovateľskej služby,
- prepravnej služby,
- odľahčovacej služby,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- terénnej sociálnej služby krízovej intervencie

a zriaďovať a zakladať nasledovné zariadenia sociálnych služieb:

- nocľaháreň,
- nízkoprahové denné centrum,
- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- denný stacionár.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

1.5 Komunitný plán sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) je strategický dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území obce, hodnotí potreby a požiadavky jej obyvateľov a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na stanovené obdobie. Dokument je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb. Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj možnosti finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite.

Najdôležitejšie **ciele komunitného plánu** sú:

- zistiť potreby a požiadavky prijímateľov sociálnych služieb,
- zistiť plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb,
- koordinovať ponuku a dopyt v sociálnych službách,
- vytvoriť kompromis medzi predstavami, požiadavkami, možnosťami a dostupnými zdrojmi,
- zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb,
- stanoviť priority pre budúci rozvoj sociálnych služieb.

1.6 Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030

Národné priority rozvoja sociálnych služieb (NPRSS) v zmysle zákona o sociálnych službách vypracúva a zverejňuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 vydalo ministerstvo v marci 2021. Cieľom a účelom NPRSS je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít.

Účelom dokumentu pod názvom Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. V súlade s tým sú najskôr definované predpoklady pre rozvoj a následne samotné národné priority, vďaka ktorým by sa mal rozvoj reálne dosiahnuť. Národné priority sú vymedzené tak, aby boli harmonizovateľné so súvisiacimi legislatívnymi zámermi a iniciatívami vlády SR v referenčnom období (NPRSS 2021 – 2030).

Predpoklady pre rozvoj sociálnych služieb:

Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021 – 2030 bude nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike
B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb
C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunít.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb:

Slovenská republika si v kontexte rozvoja sociálnych služieb v období 2021 – 2030 zadefinovala nasledovné **národné priority**:

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb

NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby

NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.

1.7 Druhy a formy sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§12) tieto **druhy sociálnych služieb**:

A – SOCIÁLNE SLUŽBY KRÍZOVEJ INTERVENCIE

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
   2.1. nízkoprahové denné centrum,
   2.2. integračné centrum,
   2.3. komunitné centrum,
   2.4. nocľaháreň,
   2.5. útulok,
   2.6. domov na polceste,
   2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B – SOCIÁLNE SLUŽBY NA PODPORU RODINY S DEŤMI

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života,

4. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C – SOCIÁLNE SLUŽBY NA RIEŠENIE NEPRIAZNIVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIE Z DÔVODU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA, NEPRIAZNIVÉHO ZDRAVOTNÉHO STAVU ALEBO Z DÔVODU DOVŔŠENIA DÔCHODKOVÉHO VEKU

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
   1.1. zariadenie podporovaného bývania,
   1.2. zariadenie pre seniorov,
   1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
   1.4. rehabilitačné stredisko,
   1.5. domov sociálnych služieb,
   1.6. špecializované zariadenie,
   1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnícka služba,
6. sprostredkovanie tlmočníckej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D – SOCIÁLNE SLUŽBY S POUŽITÍM TELEKOMUNIKAČNÝCH TECHNOLÓGIÍ

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E – PODPORNÉ SLUŽBY

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§13) tieto **formy sociálnych služieb**:

- **Ambulantná forma** – poskytuje sa fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby,
- **Terénna forma** – poskytuje sa fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí,
- **Pobytová forma** v zariadení – poskytuje sa, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba,
- **Iná forma** – poskytuje sa najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA

Sociálne služby predstavujú jednu z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a sú alebo v budúcnosti môžu byť pre mnohých dôležitou oporou sociálneho začlenenia občanov a uspokojovania sociálnych potrieb. Dostupnosť sociálnych služieb (či už z hľadiska geografického alebo z hľadiska ich variability) do značnej miery závisí od rôznorodosti ich poskytovateľov, a preto je veľmi dôležité pri ich plánovaní vychádzať najmä z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov. Pre správne určenie potrieb poskytovania sociálnych služieb je tak potrebné poznať sociálne a demografické východiská.

2.1 Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Počet obyvateľov obce už od roku 1993 takmer nepretržite rastie (okrem medziročného poklesu v roku 2021). Za dve a pol dekády sa počet obyvateľov zvýšil takmer jedenapolnásobne (z 2 398 na 3 551). Už od roku 1993 mala obec výraznú dynamiku rastu, tá sa však od roku 2019 spomalila (pričom v spomínanom roku 2021 došlo dokonca k medziročnému poklesu počtu obyvateľov). Za ostatných 10 rokov sa počet obyvateľov zvýšil o 9 %.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Zborov

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Dôvodom dynamického rastu počtu obyvateľov je najmä výrazne kladná bilancia prirodzeného pohybu. Táto kladná bilancia je výsledkom kombinácie nadpriemerných hodnôt natality a podpriemerných hodnôt mortality, ktoré obec vykazuje. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za posledných 10 rokov bola v Zborove vysoká – až 18,2 ‰. Pre porovnanie, v okrese Bardejov sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 12,0 ‰, v Prešovskom kraji 12,5 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni 10,5 ‰. Naproti tomu, priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery úmrtnosti za posledných 10 rokov bola v Zborove nízka – len 8,1 ‰. V okrese Bardejov dosiahla hr. m. úmrtnosti v roku 2021 úroveň 12,0 ‰, v Prešovskom kraji rovnako 12,0 ‰ a v Slovenskej republike úroveň 13,5 ‰.

Prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov každoročne rastie. Každý rok bola bilancia prirodzeného pohybu kladná, záporná nebola za ostatných 10 rokov ani raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od 6,4 ‰ v roku 2019 po 14,8 ‰ v roku

2015. Prirodzenými populačnými procesmi teda v obci dochádzalo k výraznému prírastku počtu obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj bilancia migračného pohybu je v obci pozitívna (hoci už nie v takej miere ako bilancia prirodzeného pohybu). Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 10,2 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 35,2 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 8,5 ‰ (v priemere 29,2 vysťahovaných osôb ročne). Kladné migračné saldo obec v ostatných 10 rokoch zaznamenala až 7x, len 3x bolo migračné saldo záporné (v rokoch 2015, 2020 a 2021).

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vývoj početnosti obyvateľstva v obci Zborov možno hodnotiť výrazne pozitívne. Obec v ostatných 10 rokoch každoročne zaznamenáva kladnú bilanciu celkového pohybu obyvateľstva.

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Sumárny prehľad charakteristík stavu a pohybu obyvateľstva obce za posledných 10 rokov poskytuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Zborova

Ukazovateľ / rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvateľov (k 31.12.)	3251	3297	3346	3385	3433	3485	3545	3571	3599	3551
Živonarodení	64	67	68	65	61	59	74	52	58	58
Zomrelí	30	28	27	15	29	25	36	29	27	35
Bilancia prirodzeného pohybu	34	39	41	50	32	34	38	23	31	23
Prisťahovaní	28	37	37	21	39	41	47	38	25	39
Vysťahovaní	23	30	29	32	23	23	25	35	28	44
Migračné saldo	5	7	8	-11	16	18	22	3	-3	-5
Bilancia celkového pohybu	39	46	49	39	48	52	60	26	28	18
Hr.m. živorodenosti (‰)	19,7	20,3	20,3	19,2	17,8	16,9	20,9	14,6	16,1	16,3
Hr.m. úmrtnosti (‰)	9,2	8,5	8,1	4,4	8,4	7,2	10,2	8,1	7,5	9,9
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	10,5	11,8	12,3	14,8	9,3	9,8	10,7	6,4	8,6	6,5
Hr.m. imigrácie (‰)	8,6	11,2	11,1	6,2	11,4	11,8	13,3	10,6	6,9	11,0
Hr.m. emigrácie (‰)	7,1	9,1	8,7	9,5	6,7	6,6	7,1	9,8	7,8	12,4
Hr.m. migračného salda (‰)	1,5	2,1	2,4	-3,2	4,7	5,2	6,2	0,8	-0,8	-1,4
Hr.m. celkového prírastku (‰)	12,0	14,0	14,6	11,5	14,0	14,9	16,9	7,3	7,8	5,1

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

2.2 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Početnosť obyvateľov v jednotlivých vekových kategóriách znázorňuje veková pyramída. Pomocou vekovej pyramídy možno k určitému dátumu graficky znázorniť zastúpenie jednotlivých vekových kategórií populácie, rozdelených na mužov a ženy. Na základe tvaru vekovej pyramídy možno skonštatovať, aký typ populácie sa v obci v danom konkrétnom čase nachádza – či progresívny, stacionárny alebo regresívny.

Veková pyramída obyvateľstva Zborova ukazuje, že **v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie aktuálne (koniec r. 2021) nachádza prechodný typ medzi progresívnym a stacionárnym typom populácie**, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) mierne prevláda nad početnosťou poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 966 k 851 k 31.12.2021). Ako vidieť z grafu, za ostatných 10 rokov obec smeruje od progresívneho k stacionárnemu typu populácie. Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Zborova majú vekové skupiny (podľa poradia) 5-9 ročných (346 obyvateľov), 10-14 ročných (314) a 15-19 ročných (307 obyvateľov). K 31.12.2021 tu spomedzi 3 551 obyvateľov žilo 966 detí do 14 rokov a 378 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 3 551 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 1 740 mužov a 1 811 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) pozvoľna rásť.

Graf 5: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2012 a k 31.12.2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj obyvateľstvo Zborova starne, avšak výrazne pomalšie ako priemer SR. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva obce sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 31,96 na 32,82 rokov. To znamená, že v obci sa priemerný vek za ostatných 10 rokov zvýšil „len“ o 0,86 roka, zatiaľ čo v SR to bolo až o 2,07 roka. V porovnaní so Slovenskou republikou v obci žije výrazne mladšie obyvateľstvo, nakoľko priemerný vek v Zborove v roku 2021 bol 32,82 rokov, pričom v SR to bolo až 41,39 rokov.

Počet seniorov na 100 detí vo veku do 14 rokov sa v obci zvyšuje (čo je negatívny trend), avšak oveľa pomalším tempom, ako v SR. Index starnutia obyvateľstva obce Zborov, ktorý vyjadruje pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, dosiahol v roku 2021 hodnotu 39,1. To znamená, že na 100 detí do 14 rokov pripadá v obci cca 39 osôb v poproduktívnom veku (kým v roku 2012 to bolo len cca 31 osôb). V prípade SR však index starnutia v roku 2021 dosiahol hodnotu až 108,3. Je teda nutné skonštatovať, že hoci je v obci vývoj negatívny, nie je ani zďaleka taký negatívny, ako je tomu v rámci priemeru SR.

Tabuľka 2: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva

Ukazovateľ	Územie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Priemerný vek (rok)	Zborov	31,96	32,09	32,28	32,50	32,60	32,68	32,58	32,83	33,03	32,82
	SR	39,32	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39
Mediánový vek (rok)	Zborov	28,7	29,0	29,2	29,5	29,7	29,6	29,2	29,3	29,5	29,4
	SR	38,2	38,6	39,0	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8
Index starnutia	Zborov	31,2	31,7	33,3	34,9	35,8	37,2	36,9	38,5	40,2	39,1
	SR	85,5	88,3	91,2	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Z hľadiska produktivity možno obyvateľstvo rozdeliť do 3 základných skupín: na predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov). Zvyšovanie, resp. znižovanie počtu obyvateľov v niektorej z týchto 3 skupín môže spravidla pre obec naznačovať budúce potreby obyvateľstva v sociálnej oblasti, ktorým bude samospráva čeliť – napr. nárast počtu obyvateľov predproduktívnej kategórie obyčajne znamená zvyšovanie dopytu po detských ihriskách, zvýšenie nárokov na kapacity MŠ a ZŠ a pod. Zvyšovanie počtu občanov v produktívnom veku môže samospráve napríklad napovedať, že bude existovať zvýšený dopyt po bývaní alebo službách. Podobne, rast počtu obyvateľov v poproduktívnej kategórii môže naznačovať budúcu potrebu poskytovania opatrovateľskej služby alebo zvýšené nároky samosprávy na prácu so seniormi (napr. organizácia rôznych podujatí pre seniorov, zriadenie klubu dôchodcov a pod.).

Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva obce Zborov sa za ostatných 10 rokov zhoršila, avšak nie tak výrazne, ako priemer SR. V porovnaní s rokom 2012 klesol v roku 2021 podiel predproduktívnej aj produktívnej zložky obyvateľstva (z 28,5 % na 27,2 %, resp. zo 62,6 % na 62,2 %). Zároveň sa zvýšil podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva z 8,9 % na 10,6 %). Zároveň je však nutné skonštatovať, že oproti priemeru SR je skladba vekovej štruktúry v obci Zborov oveľa priaznivejšia. Navyše, aj to zhoršenie vekovej štruktúry, ktoré v obci za ostatných 10 rokov možno pozorovať, bolo oveľa miernejšie ako v prípade SR.

Neočakáva sa výraznejší skokovitý nárast dopytu po sociálnych službách pre seniorov. Na základe vývoja počtu a podielu obyvateľov v seniorskom veku (65+), ako aj aktuálnej vekovej štruktúry obyvateľstva obce možno konštatovať, že sa očakáva len mierny postupný nárast dopytu po sociálnych službách, zameraných na túto cieľovú skupinu obyvateľov.

Tabuľka 3: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín

Ukazo-vateľ	Územie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
4 roky alebo menej (počet)	Zborov	327	317	317	325	324	325	339	329	314	306
65 rokov alebo viac (počet)	Zborov	289	294	312	333	342	359	365	377	390	378
Predprodu ktívny vek (%)	Zborov	28,5	28,2	28,0	28,2	27,9	27,7	27,9	27,4	27,0	27,2
	SR	15,4	15,3	15,3	15,3	145,5	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1
Produktív ny vek (%)	Zborov	62,6	62,9	62,6	62,0	62,2	62,0	61,8	62,0	62,2	62,2
	SR	71,5	71,1	70,7	70,2	69,6	68,9	68,2	67,6	67,0	66,6
Poprodukt ívny vek (%)	Zborov	8,9	8,9	9,3	9,8	10,0	10,3	10,3	10,6	10,8	10,6
	SR	13,1	13,5	14,0	14,5	15,0	15,5	16,0	16,6	17,1	17,4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

2.3 Národnostná a konfesionálna štruktúra obyvateľstva

Národnostné zloženie obyvateľstva Zborova bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 pomerne homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 90,5 % obyvateľov (3 199 z 3 533 osôb). Vyššie zastúpenie mala aj rómska národnosť (5,9 %; 207 obyvateľov).

Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	3 199	90,5
maďarská	3	0,1
rómska	207	5,9
rusínska	9	0,3
česká	11	0,3
ukrajinská	9	0,3
nemecká	1	0,0
poľská	5	0,1
talianska	2	0,1
iná	3	0,1
nezistená	84	2,4
SPOLU	**3 533**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Údaje o národnostnej štruktúre obyvateľstva, získané z SODB 2021, sú však výrazne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným)**.** Reálnejší obraz o celkovom počte Rómov v obci poskytujú údaje z Atlasov rómskych komunít (ARK) 2004, 2013 a 2019.

Podľa ARK 2019 žilo v obci Zborov v tom čase 1 796 Rómov, ktorí predstavovali cca 52,0 % zastúpenie z celkového počtu 3 450 obyvateľov obce. Zaujímavosťou však je, že v roku 2013[1] bol podiel rómskeho obyvateľstva v obci vyšší (53,2 % z vtedajšieho celkového počtu 3 186 obyvateľov). V súčasnosti (leto 2022) žije v obci podľa odhadu obecného úradu cca 1 900 Rómov.

Tabuľka 5: Rómske obyvateľstvo v obci Zborov podľa rôznych zdrojov

	Celkový počet obyvateľov obce podľa ARK	Počet obyvateľov „nerómskeho" pôvodu	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
ARK 2004	2 969	1 829	1 140	38,4
ARK 2013	3 186	1 491	1 695	53,2
ARK 2019	3 450	1 654	1 796	52,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ARK 2004, 2013 a 2019

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 88,6 % obyvateľov (3 130 z 3 533 obyvateľov), vyššie zastúpenie mala aj Gréckokatolícka cirkev (3,9 %) a Pravoslávna cirkev (1,6 %). K žiadnemu náboženstvu sa počas SODB 2021 nehlásilo 2,5 % obyvateľov obce (87 osôb) a u 2,4 % obyvateľov (86 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	87	2,5
Rímskokatolícka cirkev	3 130	88,6
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	22	0,6
Gréckokatolícka cirkev	137	3,9
Reformovaná kresťanská cirkev	1	0,0
Pravoslávna cirkev	56	1,6
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	2	0,1
Kresťanské zbory	8	0,2
Apoštolská cirkev	1	0,0
iné	3	0,1
nezistené	86	2,4
SPOLU	**3 533**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

2.4 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva a školstvo

Podľa výsledkov SODB 2021 malo v tom čase (k 1.1.2021) až 39 % obyvateľov obce ako najvyššie ukončené vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 14 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 18 % obyvateľov Zborova. Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 2021 len 7 % obyvateľov obce.

[1] Podľa údajov z ARK 2013

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Podmienky v rámci predprimárneho a primárneho vzdelávania sú v obci na veľmi dobrej úrovni. V obci sa nachádza Spojená škola, ktorej zriaďovateľom je obec Zborov. Táto škola pozostáva z viacerých organizačných zložiek (škôl a školských zariadení – MŠ, ZŠ, ZUŠ, ŠJ, výdajná ŠJ, ŠKD, CVČ). Všetky organizačné zložky Spojenej školy (okrem MŠ a výdajnej ŠJ pri MŠ) sa nachádzajú v samostatnom školskom areáli na ul. Školská. Súčasťou tohto areálu sú aj dve telocvične, veľký školský dvor s prírodným ihriskom, atletickou dráhou, multifunkčným ihriskom s osvetlením a dvomi asfaltovými ihriskami (asfaltové ihriská si vyžadujú rekonštrukciu). Organizácia vyučovania sa v súvislosti s pandémiou COVID-19 prispôsobuje aktuálnym protipandemickým opatreniam.

Materská škola sa v septembri 2022 presťahovala do novej budovy v školskom areáli, kapacita novej budovy bude bohato postačovať aj do budúcna. Materská škola sa doposiaľ nachádzala mimo školského areálu, na ul. Lesná 12 (súčasťou budovy bola aj výdajná školská jedáleň). V čase spracovania tohto KPSS sa v školskom areáli dokončovala výstavba novej samostatnej budovy pre MŠ s kapacitou minimálne 160 detí. Do tejto novej budovy sa presťahovali triedy z existujúcej budovy MŠ (na ul. Lesná 12). Doterajšia budova MŠ na ul. Lesná tak ostala prázdna a obci bude k dispozícii na iné využitie. V šk. roku 2021/2022 navštevovalo materskú školu 97 detí. Nenavštevovali ju žiadne deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Výchovno-vzdelávací proces zabezpečuje cca 20 učiteľov. Prevádzku MŠ zabezpečuje obec Zborov (prostredníctvom Spojenej školy) na základe originálnej kompetencie.

Kapacita ZŠ je naplnená na 100 % a je potrebné ju rozšíriť. Základnú školu navštevuje cca 500 žiakov, ktorí sú rozdelení do 32 tried. Škola však má k dispozícii len 29 kmeňových učební, čo znamená, že ostávajúce triedy musia s niektorými triedami vytvoriť dvojičky v jednej triede. To ale prináša rôzne negatívne dôsledky v organizácii výchovno-vzdelávacej činnosti (napr. porušovanie školského poriadku, ničenie školského majetku a pod.). Demografický vývoj v obci pritom poukazuje na ďalšie (hoci mierne) zvyšovanie počtu žiakov v najbližších rokoch, čo bude pravdepodobne vytvárať potrebu ďalšieho rozširovania počtu tried. Aby sa v ZŠ nemusela zaviesť dvojzmenná prevádzka, je nutné pre ňu vybudovať nové priestorové kapacity (či už prístavbou, nadstavbou, príp. inak). V šk. roku 2021/2022 navštevovalo základnú školu 475 žiakov. V ZŠ zároveň študovalo 25 žiakov v špeciálnych triedach. Výchovno-vzdelávací proces v ZŠ zabezpečuje viac ako 50 pedagogických zamestnancov

a takmer 20 nepedagogických zamestnancov. Prevádzku ZŠ zabezpečuje obec Zborov (prostredníctvom Spojenej školy) v rámci preneseného výkonu štátnej správy.

Obyvatelia Zborova (deti, žiaci, študenti, mladí dospelí) môžu priamo v obci študovať aj v základnej umeleckej škole. V rámci Spojenej školy je totižto zriadená aj ZUŠ. Triedy ZUŠ sú zriadené v existujúcich priestoroch základnej školy, čo taktiež prináša sťaženú organizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu tak v ZŠ, ako aj v ZUŠ. Riešením tohto stavu je (vyššie spomínané) rozšírenie priestorových kapacít. V šk. roku 2021/2022 navštevuje ZUŠ 235 žiakov, z toho cca ¼ v individuálnej a ¾ v skupinovej forme vyučovania. V ZUŠ sú k dispozícii 4 odbory: hudobný, výtvarný, tanečný a literárno-dramatický. Vzdelávaciu činnosť v ZUŠ zabezpečuje 9 pedagógov. Prevádzku ZUŠ zabezpečuje obec Zborov (prostredníctvom Spojenej školy) na základe originálnej kompetencie.

Popri Spojenej škole sú zriadené (ako organizačné zložky) aj školský klub detí a centrum voľného času. V týchto školských zariadeniach majú deti MŠ a žiaci ZŠ možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Samozrejme, aj prevádzka ŠKD a CVČ sa uskutočňuje s ohľadom na aktuálne protipandemické opatrenia. Prevádzku ŠKD aj CVČ zabezpečuje obec Zborov (prostredníctvom Spojenej školy) na základe originálnej kompetencie.

Okrem Spojenej školy (so svojimi organizačnými zložkami) sa v Zborove nachádza aj špeciálna základná škola. Jej zriaďovateľom je Regionálny úrad školskej správy v Prešove (okrem Zborova sa v okrese Bardejov nachádzajú ešte 2 ďalšie špeciálne ZŠ – jedna pri zdravotníckom zariadení v Bardejovských Kúpeľoch a jedna pri Spojenej škole Bardejov). Špeciálnu ZŠ v Zborove v šk. roku 2021/2022 navštevovalo 44 žiakov s mentálnym postihnutím. Popri tejto špeciálnej ZŠ je zriadený aj školský klub detí.

Tabuľka 7: Vývoj počtu detí/žiakov v Spojenej škole Zborov a v Špeciálnej ZŠ Zborov

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Materská škola	70	70	81	77	71	85	85	90	86	97
Základná škola	380	408	406	400	433	424	435	447	459	475
Základná umelecká škola	0	0	0	71	230	229	209	215	240	235
Špeciálna ZŠ	62	64	60	54	47	46	43	43	44	44

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, CVTI SR, vlastné spracovanie

Väčšina žiakov po ukončení povinnej školskej dochádzky nepokračuje v štúdiu. Priamo v Zborove sa žiadna stredná škola ani detašované pracovisko strednej školy nenachádza. Pravdepodobne aj táto skutočnosť má vplyv na to, že žiaci z obce (predovšetkým Rómovia) len v minimálnej miere pokračujú v stredoškolskom štúdiu. Tí žiaci, ktorí v štúdiu pokračujú ďalej, najčastejšie navštevujú stredné školy v Bardejove, príp. okolitých mestách.

Výrazným problémom obce je najmä záškoláctvo. Len za posledných 5 rokov riešila samospráva obce až takmer 300 prípadov záškoláctva. To je mimoriadne vysoký počet, poukazujúci na skutočnosť, že tento problém je v obci veľmi rozšírený. Záškoláctvo pritom predstavuje problém tak pre samotného žiaka (takýto žiak sa v podstate len veľmi slabo alebo vôbec nepripravuje na svoj ďalší život a je potom preňho spravidla náročnejšie uplatniť sa v živote – avšak v školskom veku si túto skutočnosť spravidla neuvedomuje), ako aj pre spoločnosť (sankcie pre rodičov; potreba vynakladania zdrojov zo strany spoločnosti na riešenie záškoláctva a pod.).

Pozitívom je, že v ostatných 2 rokoch sa podarilo počet prípadov záškoláctva významne znížiť (avšak dôležitú úlohu zohrala najmä pandémia COVID-19). Kým v rokoch 2017 až 2019 bolo v obci každoročne riešených cca 70 – 90 prípadov záškoláctva, v ostatných dvoch rokoch to už bolo „len" okolo 20 prípadov (avšak aj tento počet je ešte stále veľmi vysoký a je určite vhodné pokračovať v intervenciách na zamedzenie prípadov záškoláctva). Čiastočným vysvetlením tohto výrazného zníženia počtu riešených prípadov v rokoch 2020 a 2021 však môže byť pandémia COVID-19, počas ktorej jednak dochádzalo k dištančnej forme výučby (žiaci nemuseli byť fyzicky prítomní v škole), pričom pri prezenčnej forme výučby mali rodičia detí možnosť ospravedlniť ich z vyučovania väčšinu dní v kalendárnom mesiaci (čo zákonite vyústilo do výrazne nižšieho počtu neospravedlnených hodín)[2].

Tabuľka 8: Počet riešených priestupkov záškoláctva v období 2017-2021

Priestupok	2017	2018	2019	2020	2021	**Spolu**
ZÁŠKOLÁCTVO § 37 ods. 1 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve (zanedbávanie starostlivosti o povinnú školskú dochádzku)	77	92	74	25	20	**288**

Zdroj: Obecný úrad Zborov

2.5 Zdravotníctvo

Zdravotná starostlivosť je v Zborove na výbornej úrovni. Obyvatelia obce za základnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať nemusia. V centre obce sa pri obecnom úrade nachádza novo zrekonštruované zdravotné stredisko, v ktorom prebehla komplexná rekonštrukcia vnútorných priestorov aj exteriéru. Zdravotné stredisko bolo zrekonštruované v rámci projektu podporeného z EŠIF, zameraného na budovanie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS) na území Slovenska. Jedno takéto centrum teda vzniklo aj v Zborove. V CIZS Zborov sú po rekonštrukcii k dispozícii kvalitné čakárne aj výťah. V zdravotnom stredisku bolo z vlastných prostriedkov obce zakúpené vnútorné vybavenie a aj niektorá zdravotnícka technika (prístroje) pre ambulancie lekárov. V rámci základnej zdravotnej starostlivosti (starostlivosť, pre ktorú sa zriaďujú zdravotné obvody) sa v budove nachádza ambulancia pediatra, dve ambulancie praktického lekára pre dospelých, stomatologická ambulancia, jeden deň v týždni je k dispozícii ambulancia ženského lekára (zdravotný obvod pre gynekologickú starostlivosť je zriadený v ambulancii v Bardejove, pričom lekár 1x do týždňa ordinuje aj priamo v Zborove). Okrem týchto lekárov je v zdravotnom stredisku v Zborove dostupná aj interná ambulancia, zubná technika a lekáreň. Najbližšia stanica rýchlej zdravotníckej pomoci sídli v Bardejove. V tomto meste sú dostupné aj ďalšie špecializované zdravotnícke ambulancie a nemocnica.

Okrem ambulancií lekárov pôsobia v obci aj agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS). Významnú pomoc pre obyvateľov obce Zborov na úseku zdravotníctva a sociálnych vecí poskytuje aj Arcidiecézna charita Košice a spoločnosť ADOS z Bardejova, ktoré tu prevádzkujú svoje ADOS-y a ktorých pracovníci poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť aj pre osoby žijúce v obci Zborov. Táto služba ošetrovateľskej starostlivosti sa však už neposkytuje podľa zákona o sociálnych službách – no jej význam je pre obyvateľov, ktorí ju potrebujú, obrovský. ADOS je vo všeobecnosti zariadenie ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ktoré poskytuje komplexnú domácu ošetrovateľskú starostlivosť. Vykonáva ju zdravotná sestra v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom sociálnom prostredí klienta. Domácu ošetrovateľskú starostlivosť navrhuje pre klienta praktický lekár zdravotnej starostlivosti, s ktorým má táto fyzická osoba uzavretú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

[2] V jeseni 2022 túto možnosť rodičia ešte stále majú.

Môže ju odporučiť aj lekár špecializovanej ambulantnej starostlivosti, ošetrujúci lekár ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo ošetrujúca sestra ústavnej zdravotnej starostlivosti. Výkony za túto ošetrovateľskú starostlivosť sú plne hradené zdravotnou poisťovňou klienta, čiže pre klienta sú bezplatné. ADOS poskytuje prostredníctvom zdravotných sestier pacientom zdravotnícke výkony ako napr. ošetrovanie rán, dekubitov, vredov, realizácia odberov, podávanie liekov, infúzií, rehabilitácia a pod.

2.6 Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Miera nezamestnanosti v Zborove je mimoriadne vysoká, pohybuje sa vysoko nad úrovňou priemernej miery nezamestnanosti okresu Bardejov, ako aj Prešovského kraja. Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Zborov za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí od 315 (najnižšia hodnota v sledovanom období – rok 2019) po 503 (najvyššia hodnota v sledovanom období – rok 2012). Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 22,1 % po 35,2 %, pričom k 31.12.2021 bola na úrovni 30,0 %. Pre porovnanie, k 31.12.2021 bola miera nezamestnanosti v okrese Bardejov 13,3 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,7 % a v Slovenskej republike 7,4 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Bardejov susedí, bola nasledovná: Stará Ľubovňa 9,2 %, Sabinov 16,0 %, Prešov 9,1 % a Svidník 13,6 %.

Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet uchádzačov o zamestnanie	503	481	443	468	469	392	320	315	443	428
Miera nezamestnanosti* (%)	35,2	33,7	31,0	32,8	32,8	27,5	22,4	22,1	31,0	30,0

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2012-2021 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Problémy s nezamestnanosťou majú v obci viac muži ako ženy, z pohľadu veku majú problémy všetky vekové skupiny obyvateľstva. Na konci roku 2021 bolo v obci Zborov prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 428 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 237 mužov (55,4 %) a 191 žien (44,6 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka a graf, problémy s nezamestnanosťou majú v obci všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021

do 19 r.		**20-29 r.**		**30-39 r.**		**40-49 r.**		**50-59 r.**		**nad 60 r.**		**UoZ spolu**	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	**počet**	**%**
22	5,1	111	25,9	97	22,7	106	24,8	71	16,6	21	4,9	**428**	**100**

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra UoZ podľa vzdelania v Zborove je veľmi nepriaznivá. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Zborove veľmi negatívnou skutočnosť, že zo 428 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2021 bolo až 67 % UoZ (289 osôb) so základným vzdelaním alebo bez vzdelania. Ak teda platí, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce, tak väčšina UoZ v obci Zborov má **z dôvodu nízkeho vzdelania prístup na trh práce značne sťažený.**

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

Problémom z hľadiska možnej zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie je ich dlhodobá nezamestnanosť. Až 58 % UoZ v obci Zborov patrí medzi dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nezamestnanosť nad 12 mesiacov). To sú osoby, u ktorých je ich umiestnenie na trhu práce značne komplikované (najmä z dôvodu straty, príp. absencie pracovných návykov). Navyše, až 36 % (156 osôb) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky a 14 % (62 osôb) dokonca viac ako 4 roky. Pre porovnanie, v Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2021 pohyboval na úrovni cca 35 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 47 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie).

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieďuje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Kvalifikačná štruktúra UoZ v obci je veľmi nepriaznivá. Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Zborove pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (157 UoZ zo 428; 36,7 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si

vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.). Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria osoby bez pracovného zaradenia (103 zo 428 UoZ; 24,1 %). To sú najmä tie osoby, ktoré predtým nikde nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.). Významnú skupinu však tvoria aj operátori a montéri strojov a zariadení (21,7 %) – tu sú spravidla osoby, ktoré vo svojom poslednom zamestnaní pracovali vo väčších fabrikách „pri páse“.

Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	7	1,6
3 - Technici a odborní pracovníci	4	0,9
4 - Administratívni pracovníci	10	2,3
5 - Pracovníci v službách a obchode	19	4,4
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	3	0,7
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	32	7,5
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	93	21,7
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	157	36,7
N/A - neurčené	103	24,1
Spolu	**428**	**100,0**

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Ako už bolo spomenuté vyššie, existencia nezamestnanosti má negatívne ekonomické dopady na spoločnosť – predovšetkým však má vážne sociálno-psychologické dopady na jednotlivca. Pri skúmaní nezamestnanosti v obci je preto nevyhnutné venovať sa najmä tým uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú na trhu práce z rôznych dôvodov znevýhodnení. Takíto UoZ si totižto na trhu práce nájdu svoje zamestnanie spravidla oveľa ťažšie, ako osoba bez znevýhodnenia.

Takmer všetci UoZ v obci sú nejakým spôsobom znevýhodnení. V ostatných 2 rokoch sa celkový počet uchádzačov o zamestnanie v obci pohyboval v rozmedzí cca 370-510. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, až 95 % UoZ spomedzi všetkých uchádzačov o zamestnanie v obci Zborov je nejakým spôsobom znevýhodnených.

Štruktúra znevýhodnených UoZ je mimoriadne nepriaznivá. Ak by sme mali charakterizovať „priemerného“ uchádzača o zamestnanie v obci Zborov, môžeme konštatovať, že ide o dlhodobo nezamestnanú osobu s nízkym vzdelaním, ktorá pred zaradením do evidencie nemala platené zamestnanie. To znamená, že u takejto osoby existujú len veľmi obmedzené (resp. žiadne) pracovné návyky – pričom možno povedať, že takáto osoba je na „štandardnom“ trhu práce (bez nejakej externej pomoci – napr. cez zvýhodnené zamestnávanie a pod.) prakticky nezamestnateľná. Práve takéto osoby najčastejšie upadajú do chudoby, pričom u nich častokrát možno pozorovať rôzne sociálno-patologické javy, ktoré si neskôr, okrem potreby zdravotného liečenia, vyžadujú častokrát aj potrebu poskytovania sociálnych služieb.

Priaznivou skutočnosťou je, že v lete 2022 sa výrazne znížil celkový počet nezamestnaných osôb, ako aj počet znevýhodnených UoZ. V júni 2022 klesol počet UoZ v obci oproti decembru 2021 o viac ako

50 (medziročne klesol počet až o 130). Zamestnali sa najmä dlhodobo nezamestnaní UoZ s nízkym vzdelaním. Potešiteľné je, že zamestnanie získali aj takmer všetci UoZ so zdravotným postihnutím.

Tabuľka 12: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.

Typ znevýhodnenia* / obdobie	2020 december	2021 jún	2021 december	2022 jún
Absolvent	14	20	18	13
Občan starší ako 50 rokov veku	93	98	92	70
Dlhodobo nezamestnaný UoZ	214	263	249	206
UoZ so vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie	307	355	302	268
UoZ najmenej 12 mesiacov pred zaradením do evidencie bez pravidelne plateného zamestnania	337	383	332	295
Azylant alebo osoba s doplnkovou ochranou	0	0	0	0
Osamelá dospelá osoba žijúca s osobami odkázanými na jej starostlivosť alebo starajúca sa o dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky	0	0	0	0
UoZ so zdravotným postihnutím	4	6	6	1
Počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	**419**	**478**	**407**	**358**
Celkový počet UoZ na konci mesiaca	**443**	**506**	**428**	**374**
Z toho: počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	**419**	**478**	**407**	**358**
Podiel znevýhodnených UoZ na celkovom počte UoZ (%)	**94,6**	**94,5**	**95,1**	**95,7**

* u niektorých UoZ existuje kumulované znevýhodnenie (sú znevýhodnení vo viacerých aspektoch)
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

2.7 Bývanie

Charakteristika domového a bytového fondu v Zborove nie je veľmi dobrá. Podľa oficiálnych výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) sa v tom čase (k 1.1.2021) v obci nachádzalo spolu 709 domov, v ktorých bolo 865 bytov. V priemere za celú obec tak na 1 byt pripadalo 4,1 obyvateľa. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (511 domov; 72,1 %). Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 618 domov (87,2 %). Žiadnu vodovodnú prípojku nemalo až 82 domov (11,6 %). Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 540 domov (76,2 %), pričom až 105 domov (14,8 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V obci sa nachádzajú najmä malé byty (s 2 obytnými miestnosťami) a veľmi veľké byty (s 5 a viac obytnými miestnosťami).

Dôvodom slabšieho hodnotenia kvality domového a bytového fondu (za celú obec) sú nekvalitné obydlia koncentrované na jednom mieste – v osade. V osade sa totižto nachádza až 83 rôznych obývaných objektov (chatrče, unimobunky), v ktorých žijú Rómovia a ktorých kvalita je nedôstojná. Tieto obydlia nie sú napojené na vodovod ani kanalizáciu. V ostatnej časti obce sú pritom domy a byty skolaudované, majú prevažne dobrý stavebnotechnický stav a poväčšine sú napojené na všetky siete. Jednoducho povedané – k „dobrým číslam“ za ostatnú časť obce sa pridávajú „zlé čísla“ za osadu, čoho výsledkom je slabšie hodnotenie obce ako celku.

V Zborove je pre obyvateľov dostupných až 63 nájomných bytov bežného štandardu a 108 nájomných bytov nižšieho štandardu. Podľa aktuálnych údajov obecného úradu (leto 2022) sa v Zborove nachádza celkom 22 bytových domov (BD), ktoré sú vo vlastníctve obce. Z tohto počtu je 9 BD bežného štandardu, pričom sa v nich nachádza spolu 63 bytov (9x7). Ďalších 13 bytových domov so 108 bytmi sa nachádza v osade, pričom všetky tieto byty sú nižšieho štandardu. Jeden bytový dom s 13 bytovými jednotkami bežného štandardu je aktuálne vo výstavbe (realizuje ju obecný registrovaný sociálny podnik). Okrem všetkých vyššie uvedených bytových domov a bytov sa v obci nachádzajú aj súkromné bytové domy, spravované spoločenstvami vlastníkov bytov alebo Bytovým družstvom Bardejov.

Vnútorná štruktúra intravilánu obce je z hľadiska charakteristík domového a bytového fondu, ako aj z hľadiska rozmiestnenia rómskeho obyvateľstva výrazne diferencovaná. Všetky vyššie v tabuľkách uvedené údaje, pochádzajúce z SODB 2021, predstavujú sumárne údaje za celú obec. V Zborove však žije komunita Rómov, ktorá tvorí miernu väčšinu celkového počtu obyvateľov obce. Rómske obyvateľstvo[3] sa pritom v porovnaní s nerómskou populáciou vyznačuje veľmi špecifickými demografickými, sociálnymi, socioekonomickými (a inými) znakmi. Na účely analýzy domového a bytového fondu obce je preto vhodné rozčleniť intravilán Zborova na 7 samostatných celkov. Tieto celky sa od seba vzájomne odlišujú najmä charakterom zástavby, kvalitou domového fondu a počtom Rómov tam žijúcich.

[3] Myslí sa tu rómske obyvateľstvo vo všeobecnosti, nielen v obci Zborov.

Mapa 1: Obytné celky v obci v kontexte rozmiestnenia rómskeho obyvateľstva

Zdroj: vlastné spracovanie

V Zborove aktuálne žije cca 1 900 Rómov, z nich takmer 1 600 žije v osade. Ako ukazuje predchádzajúca mapa, intravilán obce možno v nadväznosti na rozmiestnenie rómskeho obyvateľstva a charakter zástavby rozčleniť na 7 samostatných celkov. Pracovne ich možno nazvať nasledovne: 1 – Osloboditeľov, 2 – Zákutie (zmiešaná časť), 3 – Zákutie (4 bytové domy), 4 – Zákutie (6 bytových domov), 5 – Krátky rad (3 bytové domy), 6 – Krátky rad (pravá strana Kamenca), 7 – ostatná časť obce. Rómovia žijú v každom z týchto 7 celkov. Najviac Rómov žije v lokalitách 3, 4 a 5, pričom práve tieto tri lokality spolu s lokalitou 6 miestni obyvatelia nazývajú **OSADA (alebo aj Vatra, Vatrisko)**. Ide o etnicky homogénny celok, v ktorom žijú takmer výlučne Rómovia (okrem jednej osamelo žijúcej osoby nerómskeho pôvodu na Krátkom rade). Osadu teda tvoria časti dvoch ulíc – Zákutie a Krátky rad. Chatrče sa vyskytujú v lokalitách 4, 5 a 6.

Tabuľka 13: Distribúcia obyvateľstva a obložnosť obydlí podľa jednotlivých lokalít obce

Lokalita		Obyvatelia			Obydlia			Počet obyvateľov na 1 obydlie		
		Počet Rómov*	Počet „nerómov“	Obyvatelia v lokalite spolu	Počet rómskych	Počet „nerómskych“	Obydlia v lokalite spolu	v rómskych obydliach	v nerómskych obydliach	v lokalite spolu
	1 – Osloboditeľov	56	18	74	5	7	12	11,2	2,6	6,2
	2 – Zákutie (zmiešaná časť)	70	29	99	14	10	24	5,0	2,9	4,1
Osada	**3 – Zákutie** (4 bytové domy)	280	0	280	37	0	37	7,6	-	7,6
Osada	**4 – Zákutie** (6 bytových domov)	424	0	424	60	0	60	7,1	-	7,1
Osada	**5 – Krátky rad** (3 bytové domy)	721	0	721	82	0	82	8,8	-	8,8
Osada	**6 – Krátky rad** (pravá strana Kamenca)	158	1	159	24	1	25	6,6	1,0	6,4
	7 – ostatná časť obce	200	1 617	1 817	N/A	N/A	470	N/A	N/A	3,9
	Obec Zborov SPOLU:	**1 909**	**1 665**	**3 574**	**N/A**	**N/A**	**710**	**N/A**	**N/A**	**5,0**

* ide o odhad skutočného počtu osôb, reálne žijúcich v danej lokalite (nie počtu osôb podľa trvalého pobytu)
\- jav sa nevyskytuje
N/A údaj nedostupný
Zdroj: vlastné prepočty na základe výsledkov Sčítania 2021 a aktuálnych (august 2022) podkladových údajov od Obecného úradu Zborov

Obložnosť bytov v osade je veľmi vysoká. Na porovnanie kvalitatívnej úrovne bývania sa používajú rôzne ukazovatele (napr. obložnosť bytu, vybavenosť bytu a domu, počet osôb na 1 miestnosť, počet m^2 obytnej plochy na 1 osobu a iné), majúce výrazný vplyv na kvalitu života obyvateľov. Ako ukazuje predchádzajúca tabuľka, kým u nerómskeho obyvateľstva pripadá na 1 obydlie 2,6 (resp. 2,9) osoby[4], v rómskych obydliach sa tento ukazovateľ v jednotlivých lokalitách pohybuje v rozmedzí od 5,0 až po 11,2 osoby na jedno obydlie (priemerné ukazovatele obložnosti bytov na Slovensku sa pritom štandardne pohybujú cca okolo úrovne 3). Priemerná obložnosť v rómskych obydliach v obci Zborov tak dosahuje hodnotu 7,7. U Rómov je teda obložnosť obydlí mimoriadne vysoká, v porovnaní s nerómskym obyvateľstvom výrazne vyššia.

Základná charakteristika jednotlivých lokalít je nasledovná:

1 – Osloboditeľov

Na ulici Osloboditeľov žije zmiešané obyvateľstvo (Rómovia aj nerómovia spolu). Spolu tu žije 74 obyvateľov, z toho je 56 Rómov. Rómovia žijú v 5 obydliach, nerómovia v siedmych (tzn., že v jednom rómskom obydlí žije priemerne až 11,2 osoby). V lokalite sa nachádzajú výlučne skolaudované rodinné domy s prípojkami na všetky siete. Na ulici sa nachádzajú staré domy (vhodné na rekonštrukciu), zrekonštruované domy, ako aj novo vybudované domy.

2 – Zákutie (zmiešaná časť)

V tejto časti ulice Zákutie taktiež žije zmiešané obyvateľstvo. Spolu tu žije 99 obyvateľov, z toho je 70 Rómov. Rómovia žijú v 14 obydliach, nerómovia v desiatich. V lokalite sa nachádzajú výlučne skolaudované rodinné domy s prípojkami na všetky siete. Na ulici sa nachádzajú staré domy (vhodné na rekonštrukciu), zrekonštruované domy, ako aj novo vybudované domy.

3 – Zákutie (4 bytové domy)

Samostatná (od ostatnej zástavby priestorovo oddelená) časť ulice Zákutie, v ktorej sa nachádzajú 4 bytové domy s 36 nájomnými bytmi (4x9). Okrem toho sa tu nachádza aj jeden rodinný dom. Bytové domy sú riadne skolaudované, majú prípojky na všetky siete. Stavebno-technický stav je zhoršený, bytové domy sú vhodné na rekonštrukciu. V tejto lokalite žijú výlučne Rómovia, spolu ich tu žije 280. V priemere na 1 obydlie tak pripadá 7,6 osoby.

4 – Zákutie (6 bytových domov)

Samostatná (od ostatnej zástavby priestorovo oddelená) časť ulice Zákutie, v ktorej sa nachádza 6 bytových domov s 51 nájomnými bytmi (3x8 + 3x9). Okrem toho sa tu nachádza aj 6 rodinných domov v súkromnom vlastníctve a 3 nelegálne obydlia postavené na pozemkoch obce. Bytové domy sú riadne skolaudované, majú prípojky na všetky siete. Stavebno-technický stav je vyhovujúci. V tejto lokalite žijú výlučne Rómovia, spolu ich tu žije 424. V priemere na 1 obydlie tak pripadá 7,1 osoby.

[4] Údaje o obložnosti obydlí za nerómske obyvateľstvo sú len za tri lokality – ulicu Osloboditeľov, časť ulice Zákutie, kde spoločne žije rómske a nerómske obyvateľstvo a za ulicu Krátky rad (tam však žije len 1 osoba v 1 byte). V osade nerómske obyvateľstvo nežije (okrem spomínanej jednej osoby) a obložnosť za nerómske obydlia v ostatnej časti obce (lokalita 7) nie je možné vypočítať z dôvodu nedostupnosti údajov.

5 – Krátky rad (3 bytové domy)

Samostatná (od ostatnej zástavby priestorovo oddelená) časť ulice Krátky rad, v ktorej sa nachádzajú 3 bytové domy s 21 nájomnými bytmi (3x7). Od ostatnej časti ulice Krátky rad ju oddeľuje potok Kamenec, ponad ktorý je tu vybudovaná lávka pre peších. Bytové domy sú riadne skolaudované, majú prípojky na všetky siete. Stavebno-technický stav bytov v nájomných bytoch je zhoršený, vhodná je rekonštrukcia. Okrem 21 nájomných bytov sa tu nachádza aj 61 ďalších obydlí (z nich niektoré sú murované, avšak výrazná väčšina sú chatrče). Dokopy je tu teda 82 rôznych obydlí. Táto lokalita je z pohľadu kvality domového a bytového fondu najhoršia. V tejto lokalite žijú výlučne Rómovia, spolu ich tu žije 721. V priemere na 1 obydlie tak pripadá 8,8 osoby. Kým v skolaudovaných nájomných bytoch s prípojkami žije cca 210 Rómov, v chatrčiach ich žije až 540. Chatrče pritom nemajú žiadne legálne prípojky na inžinierske siete, vo veľkej väčšine z nich neexistuje ani splachovací záchod[5]. V súčasnosti tak približne 290 Rómov v tejto lokalite nemá vo svojich obydliach vôbec žiadny prístup k tečúcej vode (ostatných 250 osôb má v chatrčiach zriadené nelegálne prípojky na verejný vodovod) a cca 500 osôb nemá prístup k splachovaciemu záchodu, napojenému na verejnú kanalizáciu.

6 – Krátky rad (pravá strana Kamenca)

Časť ulice Krátky rad, ktorá plynule nadväzuje na predchádzajúcu časť tejto ulice (v smere zo severu, od hlavnej cesty; od ostatnej časti ulice Krátky rad je oddelená potokom Kamenec). Spolu tu žije 159 obyvateľov, takmer výlučne Rómov (1 osoba je nerómskeho pôvodu). Nachádza sa tu 25 obydlí, z toho je 6 rodinných domov a 19 chatrčí (tzn., že na jedno obydlie tu priemerne pripadá 6,4 osoby).

7 – ostatná časť obce

Ostatnú časť obce predstavujú všetky ostatné časti intravilánu Zborova (okrem šiestich vyššie uvedených). Celkovo tu žije cca 1 800 obyvateľov, z toho cca 200 Rómov. Rómovia v tejto ostatnej časti žijú rozptýlene. Celkovo sa tu nachádza 470 obydlí, čo znamená, že v priemere tu na 1 obydlie pripadá 3,9 osoby. Kvalita domového a bytového fondu v tejto časti obce je v porovnaní s predchádzajúcimi šiestimi lokalitami neporovnateľná – je výrazne vyššia.

Akútne je potrebné riešiť bývanie pre cca 600 Rómov, v najbližších rokoch sa tento počet bude pravdepodobne zvyšovať. V osade sa v troch lokalitách (4, 5 a 6) nachádza spolu 83 chatrčí v nevyhovujúcom stavebno-technickom stave, poväčšine bez pripojenia na tečúcu vodu, energetické siete a bez splachovacieho záchoda. V takýchto extrémne nevyhovujúcich podmienkach aktuálne žije cca 650 osôb (540 v lokalite 5 a ďalších 110 osôb v lokalitách 4 a 6 spolu). Ak sa situácia nebude nijako riešiť, takýchto osôb bude s najväčšou pravdepodobnosťou pribúdať (najmä z dôvodu vysokej natality rómskeho obyvateľstva[6]). Pri odhadovanej hrubej miere živorodenosti u rómskeho obyvateľstva v Zborove na úrovni cca 30 ‰ možno predpokladať, že do extrémne nevyhovujúcich životných

[5] V minulosti bolo niektorým chatrčiam z rôznych dôvodov (najmä hygienických, sociálnych) povolené pripojiť sa na verejný vodovod a niektorým aj na verejnú kanalizáciu (napriek tomu, že ide o nelegálne obydlia).

[6] Priemerná hrubá miera živorodenosti v obci Zborov za posledných 10 rokov bola na úrovni 18,2 ‰ (za obec ako celok). Údaje o hrubej miere živorodenosti rómskeho obyvateľstva síce dostupné nie sú, je však namieste predpokladať, že u Rómov je tento ukazovateľ výrazne vyšší.

podmienok v chatrčiach sa bude v najbližších rokoch rodiť cca 15 – 25 detí ročne. V roku 2030 tak môže v chatrčiach bývať až cca 800 obyvateľov Zborova[7].

Do roku 2030 je v Zborove potrebné len pre obyvateľov žijúcich v chatrčiach budovať 20 nízkoštandardných bytov ročne. Ak do roku 2030 predpokladáme akútnu potrebu riešenia bývania pre cca 800 osôb, pričom zároveň uvažujeme s obložnosťou 5 osôb na 1 byt, tak celkovo je za celé obdobie potrebné v obci vybudovať 160 bytov. To znamená, že v priemere je od roku 2023 do roku 2030 (začiatok a koniec platnosti tohto PHSR) potrebné budovať 20 bytov ročne – len za účelom riešenia bytovej situácie obyvateľov, žijúcich v najviac nevyhovujúcich podmienkach.

Čiastočné riešenie bytovej otázky príslušníkov MRK sa už realizuje – obec sa zapája do viacerých projektov. Samospráva Zborova sa uchádzala o podporu z EŠIF na realizáciu projektu prestupného bývania. V rámci neho sa malo prostredníctvom 3.-stupňového systému bývania riešiť bývanie pre viacero rodín. Žiadosť obce bola schválená, avšak kvôli objektívnym dôvodom (najmä vysoký rast cien, náročné termíny a pod.) musela obec v roku 2022 z tohto projektu odstúpiť. V prípade vyhlásenia novej výzvy sa však chce o podporu z EŠIF uchádzať znova. Druhým projektom, ktorý sa už v obci reálne realizuje, je projekt svojpomocnej výstavby domov. Od roku 2018 obec Zborov spolupracuje s neziskovou organizáciou DOM.ov, n.o., ktorá sa zameriava práve na takéto programy svojpomocnej výstavby. V spolupráci s touto organizáciou sa teda v obci realizuje projekt, v rámci ktorého si príslušníci MRK najprv šetria vlastné financie a keď budú mať našetrený dostatočný objem, budú si môcť postaviť vlastné rodinné domy. Nezisková organizácia bude takýmto rodinám pri výstavbe pomáhať – zabezpečí im projektovú dokumentáciu, nápomocná bude aj pri vybavovaní všetkých príslušných stanovísk a povolení. Samotnú výstavbu domov si však budú realizovať rodiny vo vlastnej réžii. Samospráva obce im na výstavbu domov vopred pripravila parcely, ktoré sa nachádzajú na ulici Zákutie (v lokalite 4).

Záujem o nájomné byty je v Zborove veľký. Napriek tomu, že obec už teraz vlastní množstvo nájomných bytov nižšieho aj bežného štandardu, dopyt po nájomnom bývaní je stále vysoký. Tak príslušníci MRK, ako aj nerómska časť obyvateľstva prejavuje záujem o bývanie v takýchto bytoch. Samospráva Zborova aktuálne eviduje cca 30 – 40 žiadostí o pridelenie nájomného bytu. Táto skutočnosť znamená pre obec potrebu výstavby ďalších nájomných bytov (podľa záujmu verejnosti).

2.8 Bezpečnosť v obci

V Zborove existujú určité problémy na úseku bezpečnosti obyvateľov – najmä v súvislosti s popíjaním alkoholu mladistvými, voľným pohybom psov a na úseku občianskeho spolunažívania. Na základe analýzy riešených priestupkových konaní za ostatných 5 rokov možno konštatovať, že obec riešila viaceré priestupky súvisiace s ohrozením bezpečnosti osôb[8]. Najviac priestupkov (8) bolo riešených v súvislosti s požitím alkoholu alebo iných návykových látok u maloletých alebo mladistvých osôb. Požívanie takýchto látok neplnoletými osobami so sebou spravidla prináša (okrem zdravotných rizík) aj rôzne asociálne formy správania týchto osôb na verejných priestranstvách voči iným obyvateľom obce. Viaceré priestupky boli riešené aj v súvislosti s voľným pohybom psov. Tento voľný pohyb psov predstavuje pomerne vypuklý problém, nakoľko obrovské množstvo voľne pobehujúcich psov sa pohybuje najmä v osade. Následne tieto psy častokrát sprevádzajú osoby z osady pri ich pohybe do ostatnej časti obce (napr. sprevádzanie detí ráno do školy, sprevádzanie do obchodov

[7] Ide o odhad autora, vypočítaný len na základe demografického vývoja – neberú sa do úvahy iné faktory, ako je napr. odsťahovanie sa z obce, presťahovanie do nájomného bytu, získanie vyššieho sociálneho statusu a s tým spojené získanie legálneho vlastného bývania a pod.

[8] Na tomto mieste sa venujeme len už vykonaným priestupkovým konaniam. Tzn., že sa venujeme priestupkom, ktoré už boli obci nahlásené, pričom následne prebehol celý proces v zmysle zákona o priestupkoch s nejakým výsledkom. Je však namieste domnievať sa, že reálny počet porušení zákona bolo za ten čas určite oveľa viac (ide teda o tie porušenia zákona, ktoré sa reálne stali, avšak neboli obci nahlásené).

a pod.). Takýto voľný pohyb psov môže oprávnene vyvolávať u obyvateľov obce obavy o svoju bezpečnosť.

Spolunažívanie medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom je zhoršené. V súvislosti s vyššie uvedenými porušeniami zákona (ale aj iným, nevhodným správaním, ako je napr. pomerne rozšírené odhadzovanie odpadkov kdekoľvek na zem, rôzne pokrikovanie po okoloidúcich a pod.) dochádza k zhoršenému vzájomnému spolunažívaniu medzi nerómskym obyvateľstvom a Rómami.

Obec Zborov počas roka realizuje množstvo rôznych priestupkových konaní, najmä v súvislosti so záškoláctvom[9]. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, v Zborove dochádza k pomerne významnému porušovaniu rôznych zákonov. Okrem porušení, ktoré majú vplyv na bezpečnosť obyvateľov (pozri predchádzajúce odseky), rieši totižto samospráva obce priestupkovým konaním aj rôzne iné porušenia právnych predpisov (tieto však už spravidla nemajú vplyv na bezpečnosť obyvateľov). Ide napr. o porušenia zákonov na úseku ochrany ŽP, nakladania s odpadmi alebo fajčenia na zakázaných miestach. Úplne najvypuklejším problémom (z hľadiska počtu riešených priestupkov) je záškoláctvo (tomu sa venujeme pri analýze vzdelávania a školstva).

Riešeniu bezpečnosti obyvateľov napomáha miestna občianska poriadková služba (MOPS). Samospráva Zborova sa v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky pravidelne zapája do projektov tohto typu, ktorých cieľom je (o. i.) zabezpečiť udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti v obci, podporovať komunitný rozvoj a znižovať prípadnú trestnú činnosť a rôzne formy protispoločenského konania. V rámci projektu MOPS spravidla získavajú v obci zamestnanie príslušníci marginalizovaných rómskych komunít – aktuálne má hliadka MOPS v Zborove 4 členov.

V Zborove je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorý je však potrebné rozšíriť. Súčasťou tohto kamerového systému je aktuálne cca 20 kamier (ďalší samostatný kamerový systém je zriadený aj v Spojenej škole, kde sú z dôvodu predchádzania problematickému správaniu niektorých žiakov monitorované vybrané vnútorné priestory školy). Jednotlivé kamery monitorujú najmä niektoré verejné priestranstvá, ako aj budovy v majetku obce (a im priľahlé priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v intraviláne obce rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Tabuľka 14: Počet realizovaných priestupkových konaní v obci v období 2017-2021

Priestupky podľa zákonov	2017	2018	2019	2020	2021	**Spolu**
ZÁŠKOLÁCTVO § 37 ods. 1 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve (zanedbávanie starostlivosti o povinnú školskú dochádzku)	77	92	74	25	20	**288**
ALKOHOL ALEBO INÉ NÁVYKOVÉ LÁTKY – MALOLETÍ A MLADISTVÍ § 2 ods. 2 zák. č. 219/1996 Z. z o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov	1	0	1	5	1	**8**
FAJČENIE NA ZASTÁVKE/STANICI § 7 ods.1 písm. a) zák. č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov	1	0	0	0	0	**1**

[9] V zmysle zákona sa za záškoláctvo považuje buď neospravedlnené vynechanie viac ako 60 vyučovacích hodín v príslušnom školskom roku alebo neprihlásenie dieťaťa na povinnú školskú dochádzku.

VOĽNÝ POHYB PSOV § 7 ods. 1 písm. f) zák. č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov	2	0	3	0	0	**5**
NAKLADANIE S ODPADMI § 115 zák. č. 79/2015 Z. z. o odpadoch	0	0	0	1	0	**1**
OBČIANSKE SPOLUNAŽÍVANIE § 49 zák. č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch	0	0	0	2	1	**3**
OCHRANA ŽP § 46 zák. č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch	1	1	0	0	0	**2**
NEOPRÁVNENÉ VEDENIE MOTOROVÉHO VOZIDLA § 22 ods. 1 písm. c) zák. č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch	0	0	0	1	0	**1**
Spolu	**82**	**93**	**78**	**34**	**22**	**309**

Zdroj: Obecný úrad Zborov

2.9 Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť v Zborove je na veľmi dobrej úrovni. Väčšina budov a zariadení v rámci občianskej vybavenosti je situovaných najmä v centrálnej časti intravilánu, ktorá bola revitalizovaná a je veľmi dobre udržiavaná (z hľadiska čistoty, kosenia, starostlivosti o zeleň a pod.). V tejto centrálnej časti sa nachádza budova obecného úradu s poštou, kultúrny dom s obecnou knižnicou, zdravotné stredisko, stanica DHZ, Šerédyho kaštieľ, kostol sv. Žofie, park s oddychovou zónou, ako aj väčšina obchodov a služieb. Doposiaľ tam sídlila aj materská škola, tá je však už presťahovaná do novovybudovanej budovy v areáli Spojenej školy. V tomto areáli sa nachádza aj ZŠ, komunitné centrum, telocvičňa a vonkajšie športoviská. Neďaleko školského areálu sa nachádza aj futbalový štadión s tribúnou, šatňami a tréningovým ihriskom. Neďaleko centra obce je umiestnený farský kostol sv. Margity Antiochijskej.

Mapa 2: Občianska vybavenosť

Zdroj: vlastné spracovanie

3 SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite, kde žijú. Ich cieľom je zaistiť pomoc a podporu ľuďom, ktorí riešia najrôznejšie problémy z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia, či krízovú sociálnu situáciu a nie sú schopní tieto problémy riešiť bez pomoci druhých.

3.1 Verejní poskytovatelia sociálnych služieb

Verejným poskytovateľom sociálnych služieb môže byť obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, vyšší územný celok a právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom.

Podľa § 80 zákona o sociálnych službách sú v pôsobnosti obce najmä nasledujúce aktivity:

- vypracúvať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb,
- utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- vyhotovovať posudky o odkázanosti na sociálnu službu,
- rozhodovať o odkázanosti a zániku odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
- poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:
  - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
  - nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
  - opatrovateľskej služby,
  - prepravnej služby,
  - odľahčovacej služby,
  - pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31 zákona,
  - terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- poskytovať základné sociálne poradenstvo,
- zriaďovať, zakladať a kontrolovať nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- viesť evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, evidenciu rozhodnutí a prijímateľov sociálnych služieb,
- vyhľadávať fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- poskytovať štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb,
- uhrádzať náklady za zdravotné výkony (na posudzovanie).

Samospráva obce však môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby ako sú vyššie uvedené, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať. Obec Zborov v zmysle zákona o sociálnych službách zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;

- **terénna sociálna služba krízovej intervencie:** poskytuje sa prostredníctvom národného projektu Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít (NP TSP a TP II). Cieľom terénnej sociálnej práce je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom TSP obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia. V roku 2022 obec túto činnosť zabezpečuje prostredníctvom dvoch terénnych sociálnych pracovníkov a 2 asistentov TSP;
  Hlavným cieľom NP TSP a TP II. je poskytovanie kvalitných služieb klientom z marginalizovaných rómskych komunít, ktorí patria medzi najviac vylúčené skupiny alebo skupiny ohrozené sociálnym vylúčením a chudobou. Terénna sociálna práca je prevažne vykonávaná v prirodzenom prostredí človeka (v byte, komunite, vo voľnom priestranstve) a je zameraná na prevenciu sociálneho vylúčenia alebo jeho prehlbovania, na uľahčovanie života, sprevádzanie v ťažkých životných situáciách a zmierňovanie dopadov zlej sociálnej situácie: chudoby a sociálneho vylúčenia. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce sa v národnom projekte plánuje dosiahnuť začlenenie osôb žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách do spoločnosti, zlepšiť resp. zmierniť ich nepriaznivé životné situácie tak, aby mali dôstojné podmienky a reálne možnosti na zmenu týchto nepriaznivých životných situácií. Medzi ďalšie vybrané dôležité aktivity projektu patrí aj zvyšovanie profesionalizácie výkonu terénnej sociálnej práce prostredníctvom tematických vzdelávacích aktivít pre TSP a TP, odborného tematického vzdelávania RK, lokálnych porád, pravidelnej supervízie a sieťovanie s ostatnými pomáhajúcimi profesiami pôsobiacimi v marginalizovaných rómskych komunitách (www.minv.sk);
- **opatrovateľská služba:** sociálna služba poskytovaná obcou terénnou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Obec Zborov túto službu aktuálne poskytuje jednej osobe prostredníctvom jednej opatrovateľky;
- **komunitné centrum:** novo postavená samostatná budova komunitného centra sa nachádza v šk. areáli, na adrese Školská 713/19. Sociálna služba sa v komunitnom centre poskytuje ambulantnou formou už od 4.11.2019, jeho kapacita je 68 osôb. Sociálna služba v ňom od začiatku jeho prevádzky bola poskytnutá minimálne 537 osobám. V komunitnom centre sa okrem komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie fyzickej osobe ohrozenej sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu zotrvávania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby

  a) poskytuje
     - základné sociálne poradenstvo,
     - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
     - pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,
  b) vykonáva preventívna aktivita,
  c) zabezpečuje záujmová činnosť.

Posudková činnosť

Ako už bolo spomenuté vyššie, obec Zborov povinne zo zákona vykonáva (o.i.) posudkovú činnosť na účely poskytovania sociálnej služby. Táto činnosť pozostáva z lekárskej a zo sociálnej posudkovej činnosti. Cieľom posudkovej činnosti je zistiť odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a odkázanosť na poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti.

Lekársku posudkovú činnosť vykonáva lekár na základe zmluvy s obcou. V rámci nej lekár hodnotí a posudzuje zdravotný stav a zmeny zdravotného stavu fyzickej osoby, ktorá podala obci žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu. Posudzujúci lekár pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje so sociálnym pracovníkom obce.

Sociálnu posudkovú činnosť vykonáva zamestnanec obce (alebo iná osoba na základe zmluvnej spolupráce s obcou). V rámci nej sa posudzujú individuálne predpoklady fyzickej osoby, jej rodinné prostredie a prostredie, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti. Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje znevýhodnenia fyzickej osoby v oblasti úkonov sebaobsluhy, úkonov starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivít.

V obci bolo vydaných množstvo rozhodnutí o odkázanosti na sociálnu službu – najviac pre zariadenie pre seniorov a zariadenie opatrovateľskej služby. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, za obdobie ostatných 5 rokov bolo v Zborove vydaných až 56 posudkov a rovnaký počet rozhodnutí o odkázanosti na sociálnu službu. V ostatných 2 rokoch však záujem verejnosti o vydanie rozhodnutí výrazne klesol. Najviac rozhodnutí bolo vydaných na poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre seniorov (33), pomerne vysoký počet aj na poskytovanie sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby (16). Obyvatelia sú umiestňovaní v zariadeniach, nachádzajúcich sa priamo v obci alebo mimo nej.

Tabuľka 15: Posudky a rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou Zborov v období 2017-2021

Počet / rok	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**SPOLU**
Vydané posudky	20	11	14	5	6	**56**
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na **opatrovateľskú službu**	2	0	0	0	1	**3**
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v **zariadení pre seniorov**	11	6	8	4	4	**33**
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v **zariadení opatrovateľskej služby**	4	5	5	1	1	**16**
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v **dennom stacionári**	3	0	1	0	0	**4**
ROZHODNUTIA SPOLU:	**20**	**11**	**14**	**5**	**6**	**56**

Zdroj: Obecný úrad Zborov

V Zborove nepôsobia žiadni iní verejní poskytovatelia sociálnych služieb.

3.2 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V Zborove v čase spracovania tohto Komunitného plánu (leto – jeseň 2022) pôsobia dvaja neverejní poskytovatelia sociálnych služieb: nezisková organizácia Zariadenie pre seniorov Minor, n.o. a ďalšia nezisková organizácia, ADM, n.o.

Nezisková organizácia **Zariadenie pre seniorov Minor, n.o.** sídli v Zborove, na adrese Nám. Čsl. Arm. 455/25. Na tejto adrese zároveň poskytuje sociálnu službu v **zariadení pre seniorov**. Kapacita zariadenia je 30 osôb, sociálna služba sa v ňom pobytovou – ročnou formou poskytuje od 1.1.2021. V zariadení pre seniorov sa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 zákona alebo fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov

a) poskytuje
   - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
   - sociálne poradenstvo,
   - sociálna rehabilitácia,
   - ubytovanie,
   - stravovanie,
   - upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,
   - osobné vybavenie,
b) utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí,
c) zabezpečuje záujmová činnosť.

Nezisková organizácia **ADM, n.o.** sídli v Bardejove a v obci Zborov poskytuje sociálne služby v dvoch zariadeniach sociálnych služieb: na adrese SNP 299/43 poskytuje sociálnu službu v **zariadení pre seniorov** a na adrese SNP 691/54 poskytuje sociálnu službu v **zariadení opatrovateľskej služby** (obe zariadenia sa nachádzajú v samostatných budovách vedľa seba, ktoré sú stavebne vzájomne prepojené a tvoria jeden funkčný celok; celý tento komplex je známy ako **Sociálne a ošetrovateľské centrum In Vita**). Kapacita zariadenia pre seniorov je 52 osôb, sociálna služba sa v ňom pobytovou – ročnou formou poskytuje od 1.8.2012. Kapacita zariadenia opatrovateľskej služby je 20 osôb, sociálna služba sa v ňom pobytovou – ročnou formou poskytuje od 1.10.2008. V zariadení opatrovateľskej služby sa poskytuje sociálna služba na určitý čas plnoletej fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 zákona, ak jej nemožno poskytnúť opatrovateľskú službu. V zariadení opatrovateľskej služby sa

a) poskytuje
   - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
   - sociálne poradenstvo,
   - sociálna rehabilitácia,
   - ubytovanie,
   - stravovanie,
   - upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,
b) utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí.

Sociálne a ošetrovateľské centrum In Vita, ako aj Zariadenie pre seniorov Minor, majú svoje kapacity plne obsadené. Obaja poskytovatelia sociálnych služieb si vedú poradovníky čakateľov, pričom pri uvoľnení nejakého miesta je toto miesto vo veľmi krátkej dobe obsadené ďalším prijímateľom sociálnej služby.

Priamo v obci nepôsobí žiaden iný neverejný poskytovateľ sociálnych služieb. Obyvatelia Zborova však v prípade potreby môžu využiť pomoc viacerých neverejných (ako aj verejných) poskytovateľov, ktorí poskytujú sociálne služby rôznou formou (terénnou, ambulantnou, príp. inou) či už na území celého Prešovského kraja alebo v regióne okresu Bardejov, príp. iného okresu v rámci Slovenska.

3.3 Aktivity obce Zborov a iných subjektov na úseku sociálnej starostlivosti (mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách)

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Zborov pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** túto činnosť obec vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny; v školskom roku 2021/2022 bola obec Zborov osobitným príjemcom prídavku až na 37 detí;
- **výkon osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi:** túto činnosť obec vykonáva taktiež v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny; v čase spracovania tohto komunitného plánu bola obec Zborov osobitným príjemcom dávky v hmotnej núdzi na 58 osôb;
- **rôzne aktivity pre dôchodcov:** aktivita samosprávy pre seniorov v záujme podpory ich integrácie a aktívnej účasti na živote obce;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v obci túto službu mesačne využíva priemerne cca 30-40 dlhodobo nezamestnaných osôb;
- **miestne občianske poriadkové služby** (bývalé rómske občianske hliadky)**:** služba poskytovaná v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorej cieľom je (o. i.) zabezpečiť udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti v obci, podporovať komunitný rozvoj a znižovať trestnú činnosť v rámci protispoločenských konaní. Okrem hlavných cieľov sa v rámci spoločenského dialógu taktiež buduje vzťah medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom obce. V rámci tohto projektu spravidla získavajú v obci zamestnanie príslušníci marginalizovaných rómskych komunít; aktuálne má hliadka MOPS v Zborove 4 členov;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti)**:** služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela:** obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečuje rodine, maloletému dieťaťu, mladému dospelému a iným dospelým osobám ochranu a starostlivosť. V prípade umiestnenia maloletého dieťaťa do ústavnej starostlivosti spolupôsobí pri obnove rodinných pomerov za účelom návratu dieťaťa do prirodzeného rodinného prostredia a vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti. Poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania. Pomoc na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately obec poskytuje povinne za predpokladu, že takáto situácia nastane;

- **projekt zdravotníckych pracovníkov:** obec je prostredníctvom školy zapojená do projektu zdravotnícky pracovníkov, ktorí poskytujú zdravotnú a ošetrovateľskú starostlivosť žiakom so špeciálnymi potrebami alebo zdravotnými problémami. Títo zdravotnícki pracovníci môžu okrem iného vykonávať skríning (na identifikáciu zdravotných problémov u žiakov), prípadne môžu realizovať rôzne preventívne a poradenské aktivity týkajúce sa zdravia a zdravého životného štýlu;
- **národný projekt inklúzie v materských školách (NP PRIM):** obec je prostredníctvom školy zapojená do tohto národného projektu (NP PRIM II), ktorý je pokračovaním projektu Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I. (NP PRIM I.). Jeho cieľom je vytváranie inkluzívneho prostredia v materskej škole a zlepšenie spolupráce s rodinami detí z MRK, ktoré navštevujú MŠ alebo sa ich deti pripravujú na vstup do MŠ. V rámci tohto projektu môžu byť v MŠ zamestnaní (spravidla z radov príslušníkov MRK) pedagogickí asistenti, odborní zamestnanec, rodičovský asistent a koordinátor inkluzívneho vzdelávania, pričom mzdy týchto zamestnancov sú hradené z projektu.

V Zborove vyvíjajú sociálne aktivity a spoločenskú činnosť aj ďalšie subjekty a organizácie. V sociálnej a zdravotnej oblasti možno za najvýznamnejšie, ktoré pracujú priamo s komunitou Rómov, považovať najmä občianske združenie Cesta von, o.z. so svojimi projektmi Omama a Filip a neziskovú organizáciu Zdravé komunity, n.o.:

- **Projekt Omama** združenia Cesta von napomáha ľuďom uviaznutým v chudobe postaviť sa na vlastné nohy, získať prácu a dôstojný život. V rámci tohto projektu pôsobia omamy priamo v rodinách príslušníkov MRK, ktorí žijú v lokalitách generačne reprodukovanej chudoby. V rámci pomoci omám sa u sociálne odkázaných ľudí rozvíja najmä potenciál, vedomosti, zručnosti a postoje týchto osôb, a to od raného detstva po starobu. V Zborove aktuálne pôsobia 3 omamy, ktoré napomáhajú 82 deťom (www.cestavon.sk).
- **Projekt Filip:** občianske združenie Cesta von v spolupráci s Národnou bankou Slovenska realizuje na území Slovenska projekt, prostredníctvom ktorého chce naštartovať nový dlhodobý program „Rozumné hospodárenie“, zameraný na sprevádzanie rodín z marginalizovaných rómskych komunít na ich ceste von z generačne dedenej chudoby (www.nadacianbs.sk). V rámci tohto projektu pôsobia v niektorých obciach mentori, ktorí vo vybraných rodinách mapujú rodinnú situáciu a následne poskytujú tejto rodine rôzne formy poradenstva. Mentori chodia priamo do domácností príslušníkov MRK, ukazujú im, aké majú možnosti pri riešení svojej situácie, snažia sa ich pozitívne motivovať, napomáhajú im rôznymi radami ohľadom práce, hospodárenia s financiami a pod. Jedna mentorka pôsobí aktuálne aj v Zborove, kde má „na starosti“ 7 rodín.
- Nezisková organizácia **Zdravé komunity** sa prostredníctvom svojich asistentov a koordinátorov zameriava na osvetovú činnosť v oblasti zdravia u osôb, ktoré žijú v katastrofálnych hygienických podmienkach. Životné podmienky spolu s nízkym zdravotným uvedomením obyvateľov osád totižto zvyšujú výskyt ohnísk infekčných a iných ochorení, čo má priamy dopad na zlý zdravotný stav obyvateľov rómskych komunít. Osvetári organizácie Zdravé komunity (o.i.) pomáhajú zvyšovať pocit zodpovednosti u segregovaných Rómov za svoj zdravotný stav. Ich činnosťou sa už (v celoslovenskom meradle) podarilo odhaliť zdroje tuberkulózy, svrabu či žltačky. Asistenti osvety zdravia pôsobia aj v Zborove, miestnym vylúčeným komunitám okrem samotnej osvetovej činnosti napomáhajú čeliť najväčším zdravotným rizikám, ktoré sú v rómskych osadách štandardne prítomné – ako je napr. pohryznutie hlodavcami, prítomnosť švábov, ploštíc, vší a pod. (www.zdravekomunity.sk).

Okrem poskytovania všetkých vyššie uvedených služieb (či už sociálnych služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách alebo služieb poskytovaných na základe iných zákonov alebo VZN obce, príp. služieb poskytovaných prostredníctvom mimovládnych organizácií), predstavujú veľmi významnú súčasť komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti aj ďalšie subjekty a organizácie. Dôležitou súčasťou každodenného života obyvateľov, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú totižto rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmito sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asociálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonmi k užívaniu návykových látok a pod.

Z tohto hľadiska je veľmi pozitívnym momentom skutočnosť, že v obci sa v otázke začleňovania jedincov do spoločnosti realizujú aj rôzne sociálno-spoločenské verejnoprospešné aktivity (záujmová, komunitná, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). V Zborove takéto činnosti vyvíjajú rôzne ďalšie subjekty a organizácie – okrem samotnej obce, ktorá počas roka organizuje viaceré kultúrno-spoločenské podujatia, sú to napr.:

- **Miestny spolok Slovenského Červeného kríža** – organizuje odbery krvi pri rôznych príležitostiach, vzdelávanie ohľadom prvej pomoci, plesy, vykonáva dobrovoľnícku činnosť pri akciách rôzneho charakteru, napomáha pri vydávaní sociálnej pomoci príslušníkom MRK (napr. potravinové balíčky, hygienické balíčky...) a iné.
- **Matičný spevokol Zborovčan** (pôsobiaci popri Miestnom odbore Matice slovenskej), ktorý funguje už viac ako 50 rokov. Tento spevokol je veľmi aktívny, okrem vystúpení v obci sa zúčastňuje aj rôznych kultúrnych podujatí po Slovensku a tiež v zahraničí. Dokonca sa mu podarilo vydať už aj CD.
- ochotnícka **Mládežnícka divadelná skupina**, ktorá je taktiež veľmi aktívna, pričom funguje od roku 2010. MDS zo Zborova za ten čas odohrala množstvo rôznych predstavení a významne sa spolupodieľa na kultúrnom živote obce. Svoje priestory má táto skupina zriadené v budove kultúrneho domu.
- **TJ Magura Zborov** – športový klub TJ Magura Zborov zastrešuje pod svojimi krídlami viaceré športy: futbal, nohejbal a stolný tenis.
- **DHZ Zborov** – dôležitým subjektom sú aj dobrovoľní hasiči, ktorí okrem samotnej ochrany pred požiarmi organizujú a zúčastňujú sa rôznych súťaží v hasičskom športe.
- **Súkromný subjekt** – poskytujúci donášku obedov seniorom a ŤZP osobám. Ide o pomoc osobám, ktoré si nevedia zabezpečiť obed vlastnou cestou. Jedná sa o službu spojenú s prípravou, výdajom a rozvozom stravy do domácností, ktorú tento súkromný subjekt na požiadanie zabezpečuje imobilným osobám alebo osobám so zníženou schopnosťou pohybu. Aktuálne poskytuje donášku obedov 25 osobám.

Osoby v Zborove majú problém s bezbariérovým prístupom. Veľmi významnou pomocou od samosprávy v prospech najmä ťažko zdravotne postihnutých občanov a seniorov, ale napr. aj pre osoby vedúce detské kočíky, je budovanie bezbariérového prístupu. Z dôvodu kvalitnejšej sociálnej inklúzie a zlepšenia „prístupnosti obce a verejných služieb“ pre osoby so sťaženou možnosťou pohybu je potrebné budovať bezbariérový prístup najmä do budov, slúžiacich na verejnoprospešné účely, ako aj na verejných komunikáciách – najmä chodníky s nájazdmi. Azda najvypuklejší problém sa objavuje v prípade obecného úradu, ktorý sídli v spoločnej budove s poštou. Na poštu sa musia obyvatelia dostať na 1. poschodie po prekonaní viacerých schodov, pričom väčšina kancelárií obecného úradu sa nachádza dokonca až na 2. poschodí. Možnosti bezbariérového prístupu v obci Zborov sú zhrnuté v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 16: Bezbariérový prístup do verejných budov a na komunikáciách

Budova / priestor	Bezbariérový prístup	Poznámka
Obecný úrad Zborov	nie	
Pošta	nie	
Kultúrny dom	áno	Vybudovaný je nekvalitný, provizórny prístup s vodiacimi koľajnicami (osoba sediaca na vozíku ho vlastnými silami zdolať nedokáže a sprevádzajúca osoba musí vynaložiť veľkú fyzickú námahu na jeho prekonanie).
MŠ (nová budova)	áno	1. podlažie – áno 2. podlažie – môže sa využiť schodolez
ZŠ	áno	1. podlažie – áno 2. podlažie – nie
Zdravotné stredisko	áno	Vybudovaný výťah
Chodníky	áno	

Zdroj: Obecný úrad, vlastný prieskum

3.3.1 Hospodárske a sociálne vplyvy registrovaného sociálneho podniku

Obec Zborov je zakladateľom až troch obchodných spoločností. Ide o spoločnosti Pro – Zborov, s.r.o., Zborovské obecné služby, s.r.o. a ZBOR – STAV, s.r.o. Všetky tri obchodné spoločnosti boli založené v roku 2019, a to najmä za účelom realizácie rôznych verejnoprospešných činností (ako napr. údržba zelene, verejných priestranstiev, služby v odpadovom hospodárstve, stavebníctve a iné), ako aj sociálneho podnikania. Kým prvé dve menované spoločnosti v podstate zatiaľ „spia“, reálnu činnosť vykazuje najmä tretia menovaná spoločnosť.

Najaktívnejšia je spoločnosť ZBOR – STAV, ktorá je zároveň registrovaným sociálnym podnikom (r.s.p.) v zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. Táto spoločnosť získala štatút registrovaného sociálneho podniku v roku 2020, pričom v zmysle zákona ide o integračný podnik. Hlavným cieľom podniku ZBOR – STAV v zmysle vyššie spomínaného zákona nie je iba vytváranie zisku, ale predovšetkým dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu poskytovaním spoločensky prospešnej služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti. Tento integračný podnik sa vo svojom podnikaní zameriava najmä na stavebnú činnosť (prípravné práce k realizácii stavby, uskutočňovanie stavieb a ich zmien, dokončovacie stavebné práce a pod.).

Ekonomické výsledky registrovaného sociálneho podniku sú výborné. Kým v roku 2019 spoločnosť ZBOR – STAV s.r.o. (ktorá v tom čase bola ešte iba založená, nemala štatút registrovaného sociálneho podniku) dosiahla pri nulových tržbách stratu cca 300 €, v roku 2020 (po získaní štatútu r.s.p.) už dosiahla zisk na úrovni 8 000 € (pri tržbách 170 000 €) a v roku 2021 dokonca zisk 31 000 € (pri tržbách 990 000 €). Tu je však namieste poznamenať, že určitú úlohu v hospodárení podniku zohrávajú aj vyrovnávacie príspevky integračného podniku v rámci národného projektu Podpora integračných podnikov (06/2019 – 11/2023), do ktorého je podnik zapojený. Podniku sa taktiež podarilo získať prostriedky z Akčného plánu okresu Bardejov na obstaranie univerzálnej stavebnej techniky.

Pozitívne sú aj sociálne výsledky spoločnosti ZBOR – STAV (merané podielom zamestnaných osôb zo znevýhodneného prostredia na celkovom počte zamestnaných osôb). Aktuálne spoločnosť zamestnáva 12 zamestnancov, z toho 9 z nich predstavujú zamestnanci spomedzi znevýhodnených osôb. Nakoľko podnik v zmysle zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch povinne zamestnáva aj znevýhodnené osoby, táto skutočnosť má okrem samotných zamestnaných priaznivý dopad aj na lokálnu komunitu (zamestnávanie „miestnych“ ľudí, získavanie pracovných návykov, zručností, budovanie pozitívneho vzťahu k lokálnej komunite a prostrediu z dôvodu realizácie prác miestnymi obyvateľmi a pod.).

Obec nastavením systému svojho hospodárenia dosahuje významné (pozitívne) multiplikačné efekty. Samospráva Zborova totižto zainvestovala do vlastných projektových zamestnancov, ktorí pre ňu pripravujú projekty (príprava projektovej dokumentácie, samotné písanie projektov, žiadosti o NFP, ako aj celá administrácia projektov). Takýmto spôsobom si samospráva vlastnými silami pripravuje veľké množstvo rôznych projektov, s ktorými sa následne uchádza o externé zdroje. Realizáciou úspešných projektov, ktoré získali podporu z externých zdrojov, významne šetrí vlastné financie, ktoré môže následne využívať na iné rozvojové aktivity. Navyše, stavebné zákazky obec zákonne konformným spôsobom (obstarávanie zákaziek metódou in-house) posúva na registrovaný sociálny podnik ZBOR-STAV. V tomto podniku sú zamestnaní miestni obyvatelia, vrátane osôb zo sociálne znevýhodneného prostredia. Títo obyvatelia tak neupadajú do chudoby, nie sú nútení odchádzať za prácou mimo obce (resp. nie sú nútení kvôli práci sa z obce odsťahovať), zabezpečujú pre svoje rodiny príjem a môžu tak zvyšovať svoj sociálny status. V obci platia dane, čím sa zase zvyšujú jej príjmy. Okrem toho, sociálny podnik svojimi výbornými ekonomickými výsledkami zabezpečuje zisk, ktorý následne môže ďalej investovať. Zjednodušene povedané, získané financie z externých zdrojov takýmto spôsobom hospodárenia, založenom na akomsi „kolobehu“, z veľkej časti „ostávajú v obci“ a neodtekajú zo Zborova preč.

3.4 Výdavky obce a iných subjektov v sociálnej oblasti

Celkové náklady na prevádzkovanie sociálnych služieb a iných služieb na úseku sociálnej starostlivosti, ktoré zabezpečuje priamo obec Zborov, rastú. Kým v roku 2019 boli tieto náklady vo výške cca 113 000 €, v roku 2021 už bolo potrebné na prevádzkovanie tých istých služieb vynaložiť viac ako 180 000 € (nárast o viac ako 50 %). Za týmto výrazným nárastom treba vidieť najmä nárast nákladov na prevádzku komunitného centra (v roku 2019 bolo prevádzkované len necelé dva mesiace koncom kalendárneho roka, od roku 2020 už celoročne) a náklady na pracovníkov TSP.

Náklady obce na prevádzkovanie týchto služieb však zároveň z dôvodu zabezpečenia ich externého financovania výrazne klesajú. Zatiaľ čo v roku 2019 obec pri celkových nákladoch cca 113 000 € musela z vlastných zdrojov použiť 76 000 € (až 67 % prostriedkov), v roku 2021 pri celkových nákladoch 180 000 € použila z vlastných zdrojov len 21 000 € (12 %). Tu sa teda priamo ukazuje dôležitosť získavania financií z externých zdrojov – zapájanie sa do rôznych projektov. Samospráva totižto takýmto spôsobom dokáže ušetriť pomerne výrazné objemy finančných prostriedkov, ktoré môže následne využiť na realizáciu iných rozvojových aktivít v obci.

Tabuľka 17: Náklady obce na prevádzkovanie rôznych služieb na úseku sociálnych služieb a sociálnej starostlivosti

Druh výdavku	Rok	Personálne náklady	Prevádzkové náklady	Iné náklady	Náklady spolu	v tom: externé zdroje	v tom: vlastné zdroje
Opatrovateľská služba	2019	10 222	0	504	10 726	0	10 726
Komunitné centrum		4 797	300[1]	112	5 209	4 797	412
Terénna sociálna práca		22 946	836[1]	2 098	25 880	1 300	24 580
MOPS		33 115		1 000	34 115	31 459	2 656
Klub dôchodcov			5 000	2 026	7 026	0	7 026
Menšie obecné služby		29 688		726	30 414	180	30 234
OBEC SPOLU:		**100 768**	**6 136**	**6 466**	**113 370**	**37 736**	**75 634**
Opatrovateľská služba	2020	11 125	0	530	11 655	0	11 655
Komunitné centrum		29 878	1 200[1]	2 820	33 898	31 078	2 820
Terénna sociálna práca		39 837	755[1]	2 000	42 592	40 657	1 935
MOPS		36 345		1 938	38 283	34 011	4 272
Klub dôchodcov			5 000	1 771	6 771	0	6 771
Menšie obecné služby		31 574		290	31 864	0	31 864
OBEC SPOLU:		**148 759**	**6 955**	**9 349**	**165 063**	**105 746**	**59 317**

Druh výdavku	Rok	Personálne náklady	Prevádzkové náklady	Iné náklady	Náklady spolu	v tom: externé zdroje	v tom: vlastné zdroje
Opatrovateľská služba	2021	9 472	0	611	10 083	0	10 083
Komunitné centrum		38 012	1 200[1]	2 333	41 545	39 212	2 333
Terénna sociálna práca		50 683	811[1]	1 591	53 085	51 883	1 202
MOPS		34 508		391	34 899	34 508	391
Klub dôchodcov			5 000	1 999	6 999	0	6 999
Menšie obecné služby		34 680		366	35 046	35 046	0
OBEC SPOLU:		**167 355**	**7 011**	**7 291**	**181 657**	**160 649**	**21 008**

Vysvetlivky:

Personálne náklady: Mzdy a odvody osôb (zamestnancov, dohodárov...), ktorí danú službu zabezpečujú

Prevádzkové náklady: Napr. náklady na prevádzku budovy, príp. náklady na prevádzku priestorov/kancelárie (ak sa na prevádzkovanie danej služby nejaké priestory používajú)

Iné náklady: Napr. náklady na osobné ochranné pracovné prostriedky, náklady na pracovné nástroje a pomôcky, príp. akékoľvek iné náklady, ktoré sú s prevádzkou danej služby spojené

Externé zdroje: Financie, ktoré obec získala na realizáciu danej služby od iného poskytovateľa prostriedkov – patria tu napr. projekty EŠIF, dotácie ministerstiev, prostriedky UPSVaR a pod. (teda všetko to, čo má obec preplatené)

[1] Kvalifikovaný odhad Obecného úradu Zborov

Zdroj: Obecný úrad Zborov

Pomerne rýchlym tempom rastú aj náklady iných subjektov, venujúcich sa sociálnej starostlivosti v obci Zborov. Ako už bolo skôr spomenuté, v Zborove realizujú svoje aktivity aj občianske združenie Cesta von so svojim projektom Omama (okrem toho realizujú aj projekt Filip, avšak tento sa začal realizovať len nedávno, takže náklady naň zatiaľ nie je možné zhodnotiť, ani porovnať) a nezisková organizácia Zdravé komunity. Oba tieto subjekty prostredníctvom daných projektov mimoriadne pozitívne vplývajú na riešenie sociálnej situácie príslušníkov MRK, a sú teda pre obec Zborov veľmi prínosné. Kým v roku 2019 vynaložili tieto subjekty zo svojich prostriedkov cca 42 000 €, v roku 2021 to už bolo 58 000 € (na zabezpečenie tých istých služieb).

Tabuľka 18: Náklady iných subjektov na realizáciu rôznych podporných nástrojov na úseku sociálnej starostlivosti v obci Zborov

Subjekt	**2019**			**2020**			**2021**		
	Personálne náklady	Iné náklady	**Náklady spolu**	Personálne náklady	Iné náklady	**Náklady spolu**	Personálne náklady	Iné náklady	**Náklady spolu**
Cesta von, o.z. (projekt Omama	25 050	1 500	26 550	31 595	2 000	33 595	39 300	2 000	41 300
Zdravé Komunity, n.o.	12 000	3 000	15 000	13 000	3 000	16 000	14 000	3 000	17 000
SUBJEKTY SPOLU:	37 050	4 500	**41 550**	44 595	5 000	**49 595**	53 300	5 000	**58 300**

Zdroj: Kvalifikovaný odhad oslovených organizácií

3.5 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov

Pre vytvorenie funkčného, širokého a dostupného systému sociálnych služieb pre obyvateľov obce je veľmi dôležitým predpokladom podrobné poznanie potreby týchto služieb. Odhad potreby služieb v obci môžu dopĺňať a upresňovať demografické trendy a vývoj, odhady expertov a predstaviteľov samosprávy a vyjadrenia samotných obyvateľov.

3.5.1 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum názorov obyvateľstva bol realizovaný v júli 2022 v kombinovanej forme – v tlačenej aj online verzii. Tlačená verzia dotazníka bola obyvateľom k dispozícii na dvoch verejne prístupných miestach – v priestoroch obecného úradu a v zdravotnom stredisku. S vypĺňaním dotazníka priamo v teréne pomáhali respondentom (najmä v komunite MRK a medzi dôchodcami) aj pracovníci terénnej sociálnej práce a zamestnanci obecného úradu. Online podoba dotazníka bola zverejnená aj na webe obce (www.zborov.sk). V obci bola zároveň realizovaná výrazná informačná kampaň ohľadom zapojenia verejnosti do dotazníkového prieskumu. Obyvatelia mali na vyplnenie dotazníka 18 dní (v tom tri víkendy).

Celkovo bolo vyplnených spolu 70 dotazníkov, z toho 22 v tlačenej podobe a 48 v online formulári. V dotazníku boli použité otvorené, uzavreté aj polouzavreté druhy otázok, ktoré skúmali demografickú a socioekonomickú štruktúru respondentov, ich spokojnosť s poskytovanými sociálnymi službami v súčasnosti, potreby a návrhy respondentov ohľadom rozvoja sociálnych služieb v budúcnosti a iné. V nasledovnom prehľade prinášame ucelené zhodnotenie výsledkov dotazníkového prieskumu (ktoré sú v niektorých prípadoch pre lepšiu prehľadnosť doplnené o graficky znázornené odpovede). Podrobné výsledky dotazníkového prieskumu podľa otázok (so všetkými odpoveďami v grafickej, resp. slovnej podobe) sa nachádzajú v prílohe.

3.5.1.1 Výsledky prieskumu

Základné charakteristiky respondentov

- Prieskumu sa zúčastnilo 43 žien (61 %) a 27 mužov (39 %). Vo vekovej štruktúre mali najvyššie zastúpenie stredné vekové kategórie (40-49 rokov – 29 % a 30-39 rokov – 26 %). Dôchodcovia tvorili 8 %-ný podiel. Z celkového počtu 70 respondentov má 29 % z nich najvyššie ukončené vzdelanie základné (z toho 26 % základné a 3 % bez vzdelania), ďalších 23 % má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa.

Sociálna a ekonomická štruktúra respondentov a ich domácností

- **Takmer polovica respondentov pravdepodobne patrí k nižšej sociálnej vrstve obyvateľstva, pričom pomerne vysoká časť z nich žije v domácnosti s exekúciou.** Jedným z dôležitých indikátorov materiálnej deprivácie je vlastníctvo motorového vozidla. Z odpovedí vyplýva, že až štyria z 10 respondentov nevlastnia žiadne motorové vozidlo. Zároveň až 13 % zo všetkých respondentov žije v domácnosti, v ktorej na niektorého člena je aktuálne uvalená exekúcia (či už na respondenta samého alebo na iného člena domácnosti). To je nepriaznivá skutočnosť, nakoľko uvalenie exekúcie (okrem iných dôsledkov pre danú osobu) častokrát „motivuje“ danú osobu k čiernej práci (so všetkými s tým súvisiacimi dôsledkami).

Graf 11: Je voči Vám alebo niektorému členovi Vašej domácnosti vedená exekúcia?

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- **Zadlženosť respondentov voči obci je minimálna.** Priaznivou skutočnosťou je, že len 7 % respondentov (5 osôb) má voči obci nejaký dlh, z toho dve osoby majú dlh nízky (menej ako 50 €) a len 3 osoby majú voči obci podlžnosti v sume vyššej ako 50 €.
- **V štruktúre domácností dominovali „klasické“ domácnosti a viacgeneračné domácnosti.** Takmer polovica respondentov bola z „klasickej“ domácnosti (dvaja rodičia s jedným alebo viacerými deťmi) a ďalšia viac ako tretina respondentov z viacgeneračnej domácnosti (starí rodičia, rodičia, deti – takéto domácnosti sú vo všeobecnosti charakteristické najmä pre obyvateľstvo rómskej národnosti).
- **Najviac respondentov býva v domácnostiach s 5 až 7 členmi a v domácnostiach s 2 až 4 členmi.** V domácnostiach s takýmto počtom členov žije až 86 % respondentov. Len jeden respondent žil v domácnosti s viac ako 11 členmi a 6 respondentov v domácnosti s 8 až 10 členmi.

Graf 12: Zloženie domácností respondentov

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- **Takmer polovicu respondentov tvorili zamestnanci a ďalšiu 1/5 nezamestnané osoby.** Z hľadiska ekonomickej aktivity dominovali zamestnanci (34 zo 70 respondentov), vyšší počet bol aj z radov nezamestnaných (14 osôb; 20 % respondentov). Ostatné kategórie boli zastúpené pomerne rovnomerne.
- **Žiaden respondent neoznačil sám seba, že patrí do vylúčenej komunity.** Napriek tomu, že dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo viacero príslušníkov MRK, ani jeden z nich sa neoznačil ako súčasť vylúčenej komunity. Možné vysvetlenia tohto javu môžu byť, že títo respondenti sa buď takto z rôznych dôvodov neoznačili zámerne[10] alebo sa za vylúčenú komunitu naozaj nepovažujú (príp. je možné ešte aj nejaké iné vysvetlenie).

Graf 13: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity a sociálnej situácie

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Charakteristika bytového fondu respondentov

- **Väčšia polovica respondentov býva v skolaudovanom rodinnom dome.** V nájomných bytoch žije 34 % respondentov, z toho polovica v nájomných bytoch nižšieho štandardu. Dvaja respondenti žijú v nelegálnych obydliach. Charakteristika domového a bytového fondu je pritom pomerne pozitívna a korešponduje s celkovou charakteristikou domového a bytového fondu obce ako takej. Až 84 % respondentov žije v obydliach s dostatočným počtom izieb (tzn. 3 a viac izieb), pričom najviac ich žije v bytoch s 3 izbami a v bytoch s 5 a viac izbami. Zároveň deväť z 10 respondentov žije v domácnosti s tečúcou teplou vodou.

[10] V spojitosti s dotazníkovými prieskumami ide o bežný jav, keď respondent skreslí svoju odpoveď preto, aby táto odpoveď o ňom nepovedala niečo negatívne.

Graf 14: V akom dome/byte aktuálne bývate?

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Druhy požadovanej pomoci a relevantné inštitúcie v prípade potreby pomoci

- **Len minimálna časť respondentov a členov ich domácnosti potrebuje nejakú pomoc. Ak potrebujú, najčastejšie ide o pomoc pri zabezpečení bývania.** Zo 70 respondentov sa 60 % vyjadrilo, že žiadna pomoc pre nich ani pre členov ich domácnosti nie je potrebná. Z tých, ktorí nejakú pomoc potrebujú, išlo najčastejšie (10 prípadov) o pomoc pri využívaní voľného času (čo sa dá riešiť napr. kultúrnymi, športovými a inými záujmovými aktivitami, príp. službami komunitného centra a pod. – z pohľadu obce ide teda o pomerne ľahko dostupné riešenie takejto požiadavky). Zložitejšia (opäť z pohľadu obce) je už pomoc so zabezpečením bývania, ktorú potrebuje 10 % respondentov (7 osôb). Veľkú väčšinu ostatných druhov požadovanej pomoci vie obec pomerne jednoducho vyriešiť prostredníctvom terénnej sociálnej práce a opatrovateľskej služby v domácnosti. Jedna osoba vyjadrila potrebu inej pomoci – a to pri hľadaní zamestnania. [Poz.: cieľom tejto otázky bolo zistiť subjektívne hodnotenie vlastnej sociálnej situácie a zdravotného stavu respondentov a tiež predpokladané vyhliadky do blízkej budúcnosti. Samozrejme, nik nedokáže presne predpovedať, čo sa udeje v budúcnosti a aké prípadné problémy ho postihnú. Niektoré osoby však už na základe dnešných informácií (ktoré samospráva môže len veľmi ťažko alebo dokonca nemá vôbec ako získať) majú možnosť predpokladať svoju budúcu situáciu (napr. niekto má už dnes problém s mobilitou, ktorý sa pravdepodobne bude časom zväčšovať; niekto žije osamelo a má nízky dôchodok, a preto nebude zvládať starostlivosť o domácnosť a tiež uhrádzať výdavky na jej chod a pod.). Taktiež je potrebné brať na zreteľ skutočnosť, že pre osoby v dôchodkovom veku vo všeobecnosti obzvlášť platí zo zdravotného hľadiska predpoklad, že budú mať viac zdravotných problémov ako osoby v nižšom veku a preto predovšetkým táto skupina obyvateľstva patrí medzi najčastejších prijímateľov niektorej zo sociálnych služieb. Aj s ohľadom na uvedené skutočnosti môžu odpovede na túto otázku samospráve napomôcť v plánovaní poskytovaných sociálnych služieb v najbližších rokoch.]
- **Čiastočne rezonuje aj potreba budovania bezbariérového prístupu.** Respondenti mohli v otvorenej otázke uviesť, na ktorých konkrétnych miestach je potrebné vybudovať bezbariérový prístup. Z budov identifikovali predovšetkým obecný úrad, poštu a dom smútku. Na uliciach bola požiadavka znížiť obrubník pri prechode pre chodcov pred Makosom (aktuálne je znížený vedľa tohto prechodu).

Graf 15: Akú pomoc v súčasnosti Vy alebo člen Vašej domácnosti potrebujete (resp. existuje predpoklad, že v najbližších rokoch potrebovať budete)?

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- **Respondenti majú pomerne dobrý prehľad o tom, na koho sa v prípade sociálnych problémov môžu obrátiť.** Len 17 % z nich by nevedelo, na koho sa obrátiť. Takmer 3/4 respondentov by sa obrátilo na relevantnú inštitúciu – buď na obecný úrad, úrad práce alebo na pracovníkov terénnej sociálnej práce. Dvaja respondenti by svoju situáciu riešili sami a jeden by ju riešil podľa konkrétnej situácie.

Požiadavky na sociálne služby a problémy so sociálnymi službami

- **Nebola identifikovaná žiadna sociálna služba, ktorá by bola vo väčšej miere (vyšším počtom respondentov) v obci požadovaná.** Najprv dostali respondenti otázku, či v najbližšom čase uvažujú o využívaní nejakej soc. služby a ak áno, tak akej služby (pričom na konkrétnu službu boli dopytovaní formou otvorenej aj uzavretej otázky; v uzavretej otázke boli k dispozícii všetky existujúce sociálne služby v zmysle zákona aj s krátkym vysvetlením danej služby). O tom, že v najbližších 3 rokoch využije niektorú zo sociálnych služieb, uvažuje podľa odpovedí takmer 1/5 respondentov (13 osôb zo 70). V otvorenej otázke na konkrétnu soc. službu sa vyjadrilo len 7 osôb, pričom každá odpoveď bola iná (každý respondent požadoval niečo iné). V uzavretej otázke označovali respondenti najčastejšie sociálnu službu v jedálni (6 hlasov), v nízkoprahovom dennom centre a pomoc prostredníctvom telekomunikačných technológií (zhodne po 4 hlasy). Celkovo však jednotlivé služby „získali“ len veľmi málo hlasov (najviac preferovaná služba – jedáleň – dostala len 6 hlasov zo 70 možných), pričom odpovede boli výrazne rozptýlené (označených veľa soc. služieb s nízkou početnosťou). S ohľadom na všetky

tieto skutočnosti nie je možné urobiť žiadne bližšie závery ohľadom preferencií respondentov pri poskytovaní sociálnych služieb v budúcnosti.

- **Rovnako neboli zistené žiadne výraznejšie problémy pri poskytovaní sociálnych služieb.** Respondenti, ktorí sú aktuálne prijímateľmi (akejkoľvek) sociálnej služby, sa mohli vyjadriť ohľadom prípadných problémov pri ich poskytovaní. Odpoveď uviedli štyri osoby, pričom jedna nemá žiadny problém pri poskytovaní soc. služby a jedna osoba vyjadrila názor, že potreby osôb ŤZP nie sú pri službách, nákupoch a v zdravotníckych zariadeniach zohľadňované. Ostatné odpovede neboli zrozumiteľné.

Voľný priestor na vyjadrenie

- V závere bol respondentom ponechaný voľný priestor na akékoľvek vyjadrenie. Nakoľko boli uvedené veľmi rôznorodé odpovede/návrhy/postrehy a pod., ich sumárnejšie vyhodnotenie je veľmi náročné. Všetky odoslané odpovede preto figurujú v pôvodnom znení v prílohe.

3.5.1.2 Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení z dotazníkového prieskumu

Na základe podrobného zhodnotenia všetkých odpovedí respondentov z dotazníkového prieskumu vyplývajú pre obec Zborov nasledovné kľúčové zistenia:

- Spoľahlivosť dotazníkového prieskumu je síce kvôli nižšiemu počtu vyplnených odpovedí znížená, avšak odpovede naznačujú, že takmer polovica obyvateľov obce pravdepodobne patrí k nižšej sociálnej vrstve obyvateľstva. Zároveň pomerne vysoká časť z nich žije v domácnosti s exekúciou.
- Len minimálna časť respondentov a členov ich domácnosti potrebuje nejakú pomoc. Ak potrebujú, najčastejšie ide o pomoc pri zabezpečení bývania.
- Veľkú väčšinu druhov požadovanej pomoci vie obec pomerne jednoducho vyriešiť prostredníctvom terénnej sociálnej práce a opatrovateľskej služby v domácnosti, taktiež prostredníctvom organizácie rôznych kultúrnych, športových a iných spoločenských podujatí (resp. zvýšením ponuky na trávenie voľného času).
- Respondenti poznajú relevantné inštitúcie, na koho sa v prípade potreby obrátiť (obecný úrad, pracovníci TSP, UPSVaR).
- V obci nebol zistený výraznejší dopyt po nejakej inej sociálnej službe, ako je v súčasnosti poskytovaná. Rovnako neboli zistené žiadne výraznejšie problémy pri poskytovaní sociálnych služieb.

3.5.2 Zhrnutie požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ostatných obyvateľov

Ako už bolo spomenuté vyššie, výsledky dotazníkového prieskumu nemožno z dôvodu nižšej návratnosti dotazníkov považovať z hľadiska rozhodovacích procesov samosprávy ohľadom poskytovania sociálnych služieb v budúcnosti za smerodajné, a teda striktne sa týmito výsledkami riadiť. V každom prípade ich však možno použiť ako určitý náčrt, (výrazne) zjednodušený prehľad názorov a preferencií obyvateľov ohľadom poskytovania sociálnych služieb. Na základe výsledkov dotazníkového prieskumu možno teda súhrnne konštatovať, že:

- Veľkú väčšinu druhov požadovanej pomoci vie obec pomerne jednoducho vyriešiť prostredníctvom terénnej sociálnej práce a opatrovateľskej služby v domácnosti, taktiež prostredníctvom organizácie rôznych kultúrnych, športových a iných spoločenských podujatí (resp. zvýšením ponuky na trávenie voľného času).

- V obci nebol zistený výraznejší dopyt po nejakej inej sociálnej službe, ako je v súčasnosti poskytovaná. Rovnako neboli zistené žiadne výraznejšie problémy pri poskytovaní sociálnych služieb.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby sa obec bude orientovať na:

- účinný, efektívny a komplexný systém poskytovania sociálnych služieb, sociálnej pomoci a podporných služieb z úrovne samosprávy,
- rozšírenie formy sociálnych a podporných služieb podľa konkrétnych požiadaviek obyvateľov našej obce,
- podporu poskytovania existujúcich sociálnych služieb,
- postupné odstránenie bariér v obci (na verejných priestranstvách, v rámci úradov a inštitúcií, v zariadeniach kultúrneho a spoločenského života),
- elimináciu negatívnych sociálno-patologických javov v dôsledku neefektívneho využívania voľného času,
- zapojenie čo najviac detí do predškolskej výchovy,
- funkčný systém osvety a motivácie pre vzdelanie a pokračovanie v štúdiu,
- zvýšenie zaangažovanosti verejnosti, ale aj ŤZP občanov so zdravotnými obmedzeniami na eliminácii sociálnej vylúčenosti obyvateľov obce z dôvodu zdravotných obmedzení.

Z analýzy požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov obce vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Tabuľka 19: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce

Cieľová skupina	Druh požadovanej soc. služby[1]	Forma požadovanej soc. služby[2]	Požad. soc. služba je v obci zabezpečená dostatočnou kapacitou (A/N)	Ak soc. služba nie je zabezpečená, kvantifikácia navýšenia potrebnej kapacity
Seniori	C 2	terénna	A (1) Aktuálne kapacita dostatočná, avšak predpokladaná potreba navýšenia o 2 osoby do roku 2030	-
	C 1.2	pob. - ročná	A (30)	-
	C 1.2	pob. - ročná	N (52)	8
ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	C 2	terénna	A (0)	-
	C 1.3	pob. - ročná	A (20)	-
Deti, mládež a rodina	-	-	-	-
Obyvatelia ohrození chudobou a sociálnym vylúčením	A 1	terénna	A (4)	-
	A 2.3	ambulantná	A (68) Potreba navýšenia personálnych kapacít o 1 osobu	-

[1] číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

[2] jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

Zdroj: vlastné spracovanie

4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

V predchádzajúcej časti dokumentu boli analyzované rôzne aspekty, spojené so sociálnou sférou, sociálnou starostlivosťou a sociálnymi službami v obci Zborov (ako napr. demografické východiská, štruktúra uchádzačov o zamestnanie, oblasť školstva, podmienky bývania v obci a pod.). Z vykonanej analýzy vyplynuli rôzne špecifické problémy v obci Zborov, na ktoré je v nasledujúcom období potrebné sa zamerať.

4.1 Cieľové skupiny

Sociálne služby je nutné poskytovať predovšetkým tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou (príp. existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane). Ide najmä o nasledovné skupiny obyvateľov:

- seniori,
- občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom,
- občania ohrození správaním iných fyzických osôb, rodiny so zanedbávanými deťmi, s deťmi s poruchami správania, rodičia, ktorí nezabezpečujú riadnu starostlivosť a výchovu svojich detí,
- občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb; resp. pre závislosť od návykových látok nie sú schopní samostatne riešiť svoje problémy,
- dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi,
- neprispôsobiví občania (z dôvodu životných návykov, spôsobu života), zotrvávajúci v lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Návrh

Doterajšia analytická fáza komunitného plánovania (vrátane dotazníkového prieskumu) boli zamerané na zistenie demografickej štruktúry obyvateľstva obce, aktuálneho stavu poskytovania sociálnych služieb a ďalších sociálnych aktivít, ako aj na zistenie potrieb obyvateľov obce na úseku sociálnej starostlivosti. Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb, bol proces komunitného plánovania sociálnych služieb z hľadiska strategického plánovania zameraný prioritne na **štyri nosné cieľové skupiny**:

- **Seniori**
- **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**
- **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**
- **Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním**

4.2 Ciele a priority, doplnkové aktivity

Dôležitou súčasťou komunitného plánovania je zadefinovanie cieľov a priorít, ktoré sú špecificky orientované na vyššie uvedené cieľové skupiny. Ciele a priority, zadefinované v záujme rozvoja sociálnych služieb a uvedené v nasledujúcej tabuľke, boli samosprávou obce skoncipované na základe analýzy aktuálnej sociálnej situácie v obci, vykonanej v čase spracovania tohto komunitného plánu. V budúcnosti sa však sociálna situácia v obci môže zmeniť a môže sa stať, že sa zmenia aj požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb. Z tohto dôvodu je potrebné uviesť, že **samospráva našej obce plánuje v budúcnosti v prípade potreby poskytovať, príp. zabezpečovať alebo spolupracovať pri zabezpečovaní aj iných sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách** (teda nielen tých, ktoré sú výslovne uvedené v nasledujúcej tabuľke).

Ďalej považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že obyvatelia našej obce môžu v prípade záujmu a splnenia konkrétnych podmienok využiť služby ktoréhokoľvek poskytovateľa sociálnych služieb na území kraja (príp. iného kraja). Prijímať sociálnu službu teda nemusia len na území našej obce, ale aj na území inej obce/mesta. Z tohto dôvodu je **strategickým záujmom samosprávy obce podľa aktuálnych možností a podmienok podporovať aj tých poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí svoje služby poskytujú našim obyvateľom v inej obci** (bez ohľadu na skutočnosť, či títo poskytovatelia sú v tomto komunitnom pláne konkrétne spomenutí alebo nie – nedokážeme totižto predpovedať, ktorí poskytovatelia budú svoje služby poskytovať našim obyvateľom v budúcnosti).

Návrh

Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v našej obci pre roky 2023 – 2030 sú nasledovné:

Tabuľka 20: Ciele a priority rozvoja podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a jednotlivých cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb a určenia finančných podmienok

GLOBÁLNY CIEĽ **Zabezpečiť obyvateľom obce kvalitné sociálne služby s orientáciou na ich potreby a preferencie**						
Cieľová skupina	**Druh sociálnej služby**	**Forma sociálnej služby**	**Ciele**	**Priority**	**Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby**	**Určenie finančných podmienok (potenciálne zdroje financovania)**
Seniori + ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	**Domáca opatrovateľská služba** (poskytovateľ: obec)	terénna	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	aktuálna kapacita je 1, do r. 2030 predpoklad potreby navýšenia o 2	Obec, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori	**Zariadenie pre seniorov** (poskytovateľ: Minor, n.o.)	pobytová-ročná	Napomáhať subjektu **Zariadenie pre seniorov Minor, n.o.** pri poskytovaní kvalitných soc. služieb priamo v obci Zborov, vrátane zabezpečenia dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	30	Vlastné zdroje, SR, EŠIF, prijímatelia, obec
Seniori	**Zariadenie pre seniorov** (poskytovateľ: ADM, n.o.)	pobytová-ročná	Napomáhať subjektu **ADM, n.o.** pri poskytovaní kvalitných soc. služieb priamo v obci Zborov, vrátane zabezpečenia dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	aktuálna kapacita je 52, potreba navýšenia o 8	Vlastné zdroje, SR, EŠIF, prijímatelia, obec

Návrh

Seniori + ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	**Zariadenie opatrovateľskej služby** (poskytovateľ: ADM, n.o.)	pobytová-ročná	Napomáhať subjektu **ADM, n.o.** pri poskytovaní potrebnej sociálnej služby každej osobe, ktorej opatrovateľská služba nemôže byť poskytnutá v jej prirodzenom domácom prostredí	Starostlivosť o človeka	20	Vlastné zdroje, SR, EŠIF, prijímatelia, obec
Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	**Terénna sociálna služba krízovej intervencie** (poskytovateľ: obec)	terénna	Vyhľadať, zachytiť a poskytnúť pomoc každej osobe na území obce, ktorá takúto službu potrebuje	Integrácia do spoločenského a pracovného života	4	Obec, SR, EŠIF
Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním; Deti a mládež	**Komunitné centrum** (poskytovateľ: obec)	ambulantná	Poskytovať soc. službu prijímateľom na úrovni maximálne možnej kapacity	Integrácia do spoločenského života	Aktuálna kapacita pre prijímateľov je 68. Existuje potreba navýšenia personálnych kapacít o 1 osobu	Obec, SR, EŠIF

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

V záujme kvalitného a efektívneho monitorovania a vyhodnocovania stanovených cieľov pri poskytovaní sociálnych služieb zadefinovala samospráva obce nasledovné merateľné ukazovatele:

Tabuľka 21: Určenie merateľných ukazovateľov na zhodnotenie plnenia cieľov

Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Cieľ	Merateľný ukazovateľ	Hodnota	Východisková hodnota (2022)	Plánovaná hodnota	
						2026	2030
Domáca opatrovateľská služba	terénna	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov, spokojných s kvalitou poskytovanej sociálnej služieb (merané prieskumom spokojnosti prijímateľov)	%	100	100	100
Domáca opatrovateľská služba	terénna	Zvýšiť počet zamestnancov obce, poskytujúcich opatrovateľskú službu	Počet zamestnancov	Počet	1	2	3
Zariadenie pre seniorov	pobytová-ročná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov umiestnených v zariadení na celkovom počte osôb, ktoré o túto službu požiadali (platí pre osoby s trv. pobytom v obci)	%	100	100	100
Zariadenie opatrovateľskej služby	pobytová-ročná	Poskytnúť opatrovateľskú službu každej osobe, ktorej táto služba nemôže byť poskytnutá v jej prirodzenom domácom prostredí	Podiel prijímateľov umiestnených v zariadení na celkovom počte osôb, ktoré o túto službu požiadali (platí pre osoby s trv. pobytom v obci)	%	100	100	100
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	terénna	Vyhľadať, zachytiť a poskytnúť pomoc každej osobe na území obce, ktorá takúto službu potrebuje	Podiel obyvateľov, ktorým bola služba poskytnutá, na celkovom počte obyvateľov, ktorí o danú službu požiadali	%	100	100	100

Návrh

Komunitné centrum	ambulant -ná	Poskytovať soc. službu prijímateľom na úrovni maximálne možnej kapacity	Počet prijímateľov sociálnej služby	Počet	68	68	68
Komunitné centrum	ambulant -ná	Zvýšiť počet zamestnancov komunitného centra	Počet zamestnancov KC	Počet	3	4	4

Zdroj: vlastné spracovanie

Zohľadnenie miestnych špecifík a potrieb obyvateľov (fyzických osôb) v oblasti sociálnych služieb týkajúcich sa opatrovateľskej služby poskytovanej v územnom obvode obce vrátane doplnenia definície potrieb dôležitých pre rozvoj sociálnych služieb

- Obec Zborov aktuálne poskytuje terénnu opatrovateľskú službu 1 prijímateľovi prostredníctvom 1 zamestnanca. Náklady na poskytovanie tejto služby uhrádza z vlastných zdrojov. Ak by sa v obci zvýšil počet osôb s vydaným rozhodnutím o odkázanosti na terénnu opatrovateľskú službu a títo by požiadali obec o jej zabezpečenie, samospráva Zborova by v takom prípade pravdepodobne musela rozšíriť počet zamestnancov, ktorí túto službu poskytujú. Rozšírenie počtu zamestnancov by ale predstavovalo významné zaťaženie obecného rozpočtu, čo by sa obec Zborov snažila vyriešiť uchádzaním sa o externé zdroje (EŠIF). Okrem toho by sa prispôsobili pracovné zmluvy s opatrovateľkami nasledovnými spôsobmi (podľa konkrétnej situácie a podľa aktuálnych možností):
    - zaistí sa čo možno najväčší úväzok jednej opatrovateľky u jedného prijímateľa (aby nebolo nutné počas jedného dňa presúvať sa od jedného prijímateľa k druhému);
    - zaistí sa, aby jedna opatrovateľka v rámci jedného pracovného dňa poskytovala sociálnu službu len jednému prijímateľovi (príp. čo najmenšiemu počtu prijímateľov);
    - ak bude nutné, aby jedna opatrovateľka poskytovala v rámci jedného pracovného dňa sociálnu službu viacerým prijímateľom, prijímatelia budú vybratí tak, aby bola medzi nimi čo najmenšia dochádzková vzdialenosť.

Náhľad

Veľmi významnou súčasťou komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmito sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asociálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonmi k užívaniu návykových látok a pod.

V tejto súvislosti si samospráva obce Zborov, okrem poskytovania vyššie uvedených sociálnych služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zadefinovala aj viaceré **doplnkové aktivity**, ktoré sa už síce nevykonávajú podľa zákona o sociálnych službách, avšak ich cieľom je napomáhať cieľovým skupinám v ich sociálnej inklúzii, predchádzať vzniku alebo zhoršeniu nepriaznivých sociálnych situácií a napomáhať riešeniu miestnych sociálnych problémov. Jednotlivé doplnkové aktivity sú koncipované tak, aby ich naplnením došlo k uspokojeniu potrieb v oblasti sociálnej pomoci, aby ich mohol využívať čo najširší okruh obyvateľov obce.

Tabuľka 22: Doplnkové aktivity stratégie rozvoja

Cieľová skupina	Doplnkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Seniori	1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, VÚC, SR, EŠIF, iné zdroje
	1.2 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, VÚC, SR, EŠIF, iné zdroje
	1.3 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec
	1.4 Podpora poskytovania služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec
	1.5 Podpora činnosti Klubu dôchodcov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec

Návrh

	1.6 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec
Cieľová skupina	**Doplnkové aktivity**	**Personálne, prevádzkové a finančné podmienky**
Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami	2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec
	2.2 Podpora aktivít, subjektov a organizácií, ktorých cieľovou skupinou sú ŤZP osoby	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec
Cieľová skupina	**Doplnkové aktivity**	**Personálne, prevádzkové a finančné podmienky**
Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia	3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, VÚC, SR, EŠIF, iné zdroje
	3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, VÚC, SR, EŠIF, iné zdroje
	3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec
Cieľová skupina	**Doplnkové aktivity**	**Personálne, prevádzkové a finančné podmienky**
Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, VÚC, SR, EŠIF, iné zdroje

Návrh

	4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec
	4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, VÚC, SR, EŠIF, iné zdroje
	4.4 Zapájanie sa do projektov miestnych občianskych poriadkových služieb (MOPS)	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, SR, EŠIF, iné zdroje
	4.5 Podpora realizácie projektu Omama (Cesta von, o.z.)	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí n.o. Potenciálne zdroje financovania: vlastné zdroje združenia, obec, SR, EŠIF, iné zdroje
	4.6 Podpora realizácie projektu Filip (Cesta von, o.z.) - poradenstvo v oblasti financií	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí n.o. Potenciálne zdroje financovania: vlastné zdroje n.o., obec, SR, NBS, EŠIF, iné zdroje
	4.7 Podpora aktivít neziskovej organizácie Zdravé komunity, n.o.	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí n.o. Potenciálne zdroje financovania: vlastné zdroje n.o., obec, SR, EŠIF, iné zdroje
	4.8 Postupné vysporiadavanie pozemkov v osade, príprava parciel na nové bývanie	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, SR, EŠIF, iné zdroje

Návrh

	4.9 Výstavba obecných nájomných bytov nižšieho štandardu	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, SR, ŠFRB, EŠIF, iné zdroje
	4.10 Zavedenie systému prestupného bývania v obci Zborov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec a n.o. Potenciálne zdroje financovania: vlastné zdroje n.o., obec, SR, EŠIF, iné zdroje
	4.11 Realizácia projektu svojpomocnej výstavby rodinných domov, realizácia projektu DOM.ov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec a n.o. Potenciálne zdroje financovania: vlastné zdroje n.o., obec, SR, EŠIF, iné zdroje
	4.12 Zabezpečenie možnosti krízového bývania v obci Zborov (pre prípad pandémie, vojny, živelnej pohromy, iných tragických udalostí...)	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, SR, EŠIF, iné zdroje
	4.13 Rozšírenie existujúceho kamerového systému, obstaranie fotopascí	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, SR, EŠIF, iné zdroje
	4.14 Spolupráca na úrovni dodávateľsko-odberateľských vzťahov s registrovaným sociálnym podnikom ZBOR - STAV	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí obec Potenciálne zdroje financovania: obec, SR, EŠIF, iné zdroje

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

Okrem vyššie uvedených doplnkových aktivít, ktoré sú špecificky orientované na jednotlivé cieľové skupiny (viď predchádzajúca tabuľka), si samospráva obce zadefinovala aj spoločné, prierezové aktivity, ktoré napomáhajú viacerým cieľovým skupinám a zabezpečujú komunitný rozvoj.

Ide o nasledovné **prierezové aktivity**:

- *dohľad nad nesvojprávnymi občanmi* (v spolupráci so štátnou správou)
- *pomoc v krízových situáciách* (živelná pohroma, rodinná tragédia a pod.)
- *podpora záujmovej činnosti v obci* (krúžková činnosť, klubová činnosť, rôzna iná záujmová činnosť podľa potreby...)
- *výkon inštitútu osobitného príjemcu* (v spolupráci so štátnou správou).

Návrh

5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

Mimoriadne dôležitým bodom v záujme efektívneho napĺňania zadefinovaných cieľov, priorít a doplnkových opatrení komunitného plánu je dôraz na vhodné nastavenie jeho implementácie. Okrem časového rozvrhnutia jednotlivých aktivít je potrebné mať na zreteli aj možné zmeny realizačných podmienok v blízkej budúcnosti – či už z legislatívneho hľadiska alebo z hľadiska finančných, materiálnych, personálnych, príp. iných zdrojov. V záujme úspešnej implementácie komunitného plánu je nevyhnutné neustále monitorovanie týchto realizačných podmienok, monitorovanie potrieb prijímateľov sociálnych služieb a taktiež priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie samotného dokumentu.

5.1 Harmonogram realizácie komunitného plánu, vrátane určenia finančných podmienok

Komunitný plán plánuje samospráva obce realizovať podľa nasledovného harmonogramu:

Tabuľka 23: Harmonogram realizácie sociálnych služieb s určením kapacity sociálnych služieb, personálnych a prevádzkových podmienok

			Rok plánovanej realizácie															
			2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Druh sociálnej služby	**Forma sociálnej služby**	**Určenie personálnych a prevádzkových podmienok**	**EK[1]**	**PN[2]**	**EK[1]**	**PN[2]**	**EK[1]**	**PN[2]**	**EK[1]**	**PN[2]**	**EK[1]**	**PN[2]**	**EK[1]**	**PN[2]**	**EK[1]**	**PN[2]**	**EK[1]**	**PN[2]**
Domáca opatrovateľská služba (poskytovateľ: obec)	terénna	Pers. podm.: obec zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať obec vlastnými a inými zdrojmi	1	0	1	0	1	1	2	0	2	0	2	0	2	1	3	0

Zariadenie pre seniorov (poskytovateľ: Minor, n.o.)	pobytová-ročná	Pers. podm.: n.o. zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať n.o. vlastnými a inými zdrojmi	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0
Zariadenie pre seniorov (poskytovateľ: ADM, n.o.)	pobytová-ročná	Pers. podm.: n.o. zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať n.o. vlastnými a inými zdrojmi	52	0	52	8	60	0	60	0	60	0	60	0	60	0	60	0
Zariadenie opatrovateľskej služby (poskytovateľ: ADM, n.o.)	pobytová-ročná	Pers. podm.: n.o. zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať n.o. vlastnými a inými zdrojmi	20	0	20	0	20	0	20	0	20	0	20	0	20	0	20	0

Terénna sociálna služba krízovej intervencie (poskytovateľ: obec)	terénna	Pers. podm.: obec zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať obec vlastnými a inými zdrojmi	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0
Komunitné centrum[3] (poskytovateľ: obec)	ambulantná	Pers. podm.: obec zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať obec vlastnými a inými zdrojmi	68	0	68	0	68	0	68	0	68	0	68	0	68	0	68	0

Vysvetlivky:

Rok s farebne vyplnenou bunkou: daná sociálna služba sa v danom roku PLÁNUJE realizovať

Rok s bunkou bez farebného vyplnenia: daná sociálna služba sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

[1] EK – existujúca kapacita v danom roku

[2] PN – potreba navýšenia kapacity v danom roku

[3] v tabuľke uvedená kapacita platí pre počet prijímateľov soc. služby. Zároveň však existuje potreba navýšenia personálnych kapacít o 1 osobu

Zdroj: vlastné spracovanie

Personálne, prevádzkové, organizačné a finančné podmienky nevyhnutné pre poskytovanie sociálnych služieb budú závisieť od vývoja spoločenskej situácie, potrieb prijímateľov sociálnych služieb, legislatívnych zmien a nastavenia spôsobu financovania sociálnych služieb v spoločnosti. Sociálne služby budú kvantitatívne a kvalitatívne zabezpečované zo súčasných a budúcich zdrojov ich poskytovateľov. Poskytovatelia sociálnych služieb budú na zabezpečenie realizácie stanovených opatrení využívať najmä nasledovné finančné zdroje:

- Rozpočet poskytovateľov sociálnych služieb
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
  - príspevky na financovanie sociálnych služieb
  - dotácie na rozvoj sociálnych služieb
- Vyšší územný celok
  - príspevky na financovanie sociálnych služieb
  - dotačná schéma
- Iné zdroje
  - grantové národné a nadnárodné programy, štrukturálne fondy, sponzorské dary a pod.

Návrh

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu obce, potrebné na poskytovanie sociálnych služieb** (odhad predpokladanej výšky zdrojov z rozpočtu obce, potrebných na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení).

Tabuľka 24: Predpokladané finančné náklady obce na poskytovanie sociálnych služieb

	Predpokladané finančné náklady (tis. €)								**Celkové náklady spolu (tis. €)**	**Odhad výšky prostriedkov, potenciálne získateľných z externých zdrojov (tis. €)**
Druh sociálnej služby	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**		
Domáca opatrovateľská služba (poskytovateľ: obec)	10,5	11,0	11,0	22,0	22,5	22,5	23,0	34,0	**156,5**	100,0

Zariadenie pre seniorov (poskytovateľ: Minor, n.o.)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,0**	0,0
Zariadenie pre seniorov (poskytovateľ: ADM, n.o.)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,0**	0,0
Zariadenie opatrovateľskej služby (poskytovateľ: ADM, n.o.)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,0**	0,0
Terénna sociálna služba krízovej intervencie (poskytovateľ: obec)	53,0	53,5	54,0	54,5	55,0	55,5	56,0	56,5	**438,0**	416,0
Komunitné centrum (ambulantná) (poskytovateľ: obec)	55,0	55,5	56,0	56,5	57,0	57,5	58,0	58,5	**454,0**	420,0
Všetky sociálne služby spolu:									**1 048,5**	936,0

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

V nasledujúcej tabuľke je uvedená **predpokladaná výška finančných zdrojov z rozpočtu obce na spolufinancovanie** potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb v jednotlivých rokoch **podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby v územnom obvode obce**. Tabuľka sa týka len sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 25: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb

Poskytovateľ	**Druh soc. služby**	**Forma soc. služby**	**Existujúca kapacita**	**Počet prijímateľov soc. služby v súčasnosti**	**Príspevok obce na financovanie / spolufinancovanie soc. služby**		**Potreba navýšenia kapacity (o koľko v danom roku)**							
					Prispieva obec na túto soc. službu (A/N)?	**Ak áno, výška ročného príspevku (€)**	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Minor, n.o.	Zariadenie pre seniorov	pobytová - ročná	30	30	N	-	0	0	0	0	0	0	0	0
ADM, n.o.	Zariadenie pre seniorov	pobytová - ročná	52	52	N	-	0	8	0	0	0	0	0	0
ADM, n.o.	Zariadenie opatrovateľskej služby	pobytová - ročná	20	20	N	-	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu obce, potrebné na realizáciu doplnkových aktivít**. Zadefinované doplnkové aktivity plánuje samospráva obce realizovať podľa nasledovného harmonogramu a s nasledovnými nákladmi:

Tabuľka 26: Harmonogram realizácie doplnkových aktivít, vrátane predpokladaných finančných nákladov na ich realizáciu

Doplnková aktivita	**Rok plánovanej realizácie doplnkovej aktivity**								**Celkové náklady spolu (tis. €)**	**Odhad výšky prostriedkov, potenciálne získateľných z externých zdrojov (tis. €)**
Názov	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**		
Cieľová skupina: **Seniori**										
1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	2,0	2,0	2,3	2,6	2,9	3,2	3,5	3,8	**22,3**	0,0
1.2 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	5,0	75,0	80,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	**210,0**	180,0
1.3 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	0,7	0,8	1,0	1,2	1,2	1,3	1,4	1,4	**9,0**	0,0
1.4 Podpora poskytovania služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	**3,2**	0,0
1.5 Podpora činnosti Klubu dôchodcov	5,0	5,0	5,5	5,5	6,0	6,0	6,5	6,5	**46,0**	0,0

1.6 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	0,2	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	**3,9**	0,0
								Cieľová skupina spolu:	**294,4**	180,0
Cieľová skupina: **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**										
2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	0,1	0,5	1,0	1,5	4,0	4,0	4,0	4,0	**19,1**	0,0
2.2 Podpora aktivít, subjektov a organizácií, ktorých cieľovou skupinou sú ŤZP osoby	0,5	0,5	0,7	0,7	0,9	0,9	1,1	1,1	**6,4**	0,0
								Cieľová skupina spolu:	**25,5**	0,0
Cieľová skupina: **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**										
3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci	250,0	50,0	20,0	50,0	20,0	80,0	20,0	80,0	**570,0**	450,0
3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	40,0	15,0	15,0	20,0	20,0	15,0	15,0	20,0	**160,0**	30,0
3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	10,0	10,3	10,7	10,5	11,0	12,0	12,0	12,0	**88,5**	0,0
								Cieľová skupina spolu:	**818,5**	480,0
Cieľová skupina: **Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním**										
4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	0,2	1,0	1,0	1,5	1,5	2,0	2,0	2,0	**11,2**	0,0
4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	**0,8**	0,0

4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	35,0	35,0	35,0	36,0	36,0	36,0	37,0	37,0	**287,0**	245,0
4.4 Zapájanie sa do projektov miestnych občianskych poriadkových služieb (MOPS)	35,0	40,0	42,0	42,0	45,0	45,0	50,0	50,0	**349,0**	297,0
4.5 Podpora realizácie projektu Omama (Cesta von, o.z.)	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	1,0	1,5	1,5	**7,5**	0,0
4.6 Podpora realizácie projektu Filip (Cesta von, o.z.) - poradenstvo v oblasti financií	0,2	0,2	0,2	0,5	0,5	0,5	0,7	0,7	**3,5**	0,0
4.7 Podpora aktivít neziskovej organizácie Zdravé komunity, n.o.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	**1,6**	0,0
4.8 Postupné vysporiadavanie pozemkov v osade, príprava parciel na nové bývanie	40,0	25,0	15,0	15,0	50,0	20,0	70,0	20,0	**255,0**	50,0
4.9 Výstavba obecných nájomných bytov nižšieho štandardu	500,0	1 750,0	800,0	1 400,0	400,0	350,0	450,0	350,0	**6 000,0**	5 700,0
4.10 Zavedenie systému prestupného bývania v obci Zborov			300,0	600,0	600,0	300,0	400,0	300,0	**2 500,0**	2 375,0
4.11 Realizácia projektu svojpomocnej výstavby rodinných domov, realizácia projektu DOM.ov	10,0	30,0	60,0	40,0	20,0	30,0	10,0	20,0	**220,0**	0,0
4.12 Zabezpečenie možnosti krízového bývania v obci Zborov (pre prípad pandémie, vojny, živelnej pohromy, iných tragických udalostí...)		15,0	10,0	6,0	6,0	7,0	0,0		**44,0**	0,0

4.13 Rozšírenie existujúceho kamerového systému, obstaranie fotopascí	5,0	20,0	5,0	50,0	8,0	20,0	7,0		**115,0**	100,0
4.14 Spolupráca na úrovni dodávateľsko-odberateľských vzťahov s registrovaným sociálnym podnikom ZBOR - STAV	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	600,0	**5 500,0**	5 200,0
Cieľová skupina spolu:									**15 294,6**	13 967,0
Všetky doplnkové aktivity spolu:									**16 433,0**	14 627,0

Vysvetlivky:

Rok s farebne vyplnenou bunkou: doplnková aktivita sa v danom roku PLÁNUJE realizovať

Rok s bunkou bez farebného vyplnenia: doplnková aktivita sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

5.2 Monitoring plnenia a spôsob každoročného vyhodnocovania komunitného plánu, vrátane podmienok a spôsobu jeho zmeny a aktualizácie

Komunitné plánovanie vyžaduje účasť všetkých zainteresovaných strán, preto budú monitorované a iniciované všetky priebežné návrhy, podnety a pripomienky v oblasti napĺňania stanovených cieľov. K efektivite implementácie komunitného plánu sociálnych služieb nevyhnutne patrí aj vybudovanie systému kontroly, monitorovania a aktualizácie dokumentu.

Z tohto dôvodu bude samospráva obce v stanovených časových intervaloch pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci definovaných cieľov a priorít. Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané v pravidelných intervaloch (1x ročne; do 31.8. za predchádzajúci kalendárny rok) na rokovanie obecného zastupiteľstva. Obecné zastupiteľstvo monitorovaciu správu prerokuje, posúdi stav plnenia cieľov a priorít a v prípade potreby navrhne zmeny. Navrhovať zmeny v komunitnom pláne môže aj starosta obce, resp. poverení zamestnanci obce. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu v obecnom zastupiteľstve. Každá zmena bude očíslovaná vo forme vzostupne číslovaných písomných dodatkov.

Návrh

ZÁVER

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením. Úlohou a cieľom samosprávy je vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a postupne zlepšovať životné, pracovné a sociálne potreby obyvateľov obce.

Tento Komunitný plán sociálnych služieb predstavuje strednodobý plánovací dokument, zameraný na postupný rozvoj sociálnych služieb v obci. Analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom obce, hodnotí potreby občanov odkázaných na sociálne služby a navrhuje ciele a opatrenia pre ďalší rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb.

Komunitný plán je zároveň úzko prepojený a nadväzuje na strategický dokument obce – program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja. Oproti PHSR, ktorý sa komplexne zaoberá problematikou budúceho rozvoja obce, sa komunitný plán v oveľa väčšej miere detailu ako PHSR zameriava na sociálnu oblasť. Analyzuje a definuje stratégiu jednak pre sociálne služby v zmysle zákona o sociálnych službách, ale aj iné aktivity, bezprostredne súvisiace so sociálnou sférou. Jeho ambíciou je definovať zámery obce v sociálnej oblasti tak, aby boli čo najviac realistické a realizovateľné. S tým súvisí aj čo možno najefektívnejšie využitie dostupných finančných prostriedkov obce, ako aj uchádzanie sa o finančné prostriedky z externých zdrojov (napr. Európske štrukturálne a investičné fondy, štátne dotácie a pod.). Obec Zborov pripravila a schválila tento komunitný plán sociálnych služieb so zameraním na vybrané cieľové skupiny obyvateľov. Pre tieto cieľové skupiny sú okrem sociálnych služieb navrhnuté aj niektoré doplnkové aktivity, ktorých realizáciou dôjde k výraznejšiemu skvalitneniu sociálnej sféry v obci.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený a živý materiál, ktorý bude reagovať na zmeny a potreby celej komunity v obci, na meniace sa legislatívne, materiálne, finančné a personálne prostredie. Z tohto dôvodu bude priebežne vyhodnocovaný a v prípade potreby aktualizovaný. Navrhované zmeny a úpravy dokumentu vstúpia do platnosti po schválení obecným zastupiteľstvom.

Návrh

PRÍLOHY

Zoznam informačných zdrojov

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2021): Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030.

Atlas rómskych komunít 2004, 2013 a 2019

Obecný úrad Zborov

PHSR obce Zborov na roky 2023-2030

Register poskytovateľov sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji

Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza DATAcube

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

www.nadacianbs.sk

www.zborov.sk

Návrh

Odpovede z dotazníkového prieskumu

1. Pohlavie
Žena: 43, muž: 27

2. Váš vek

3. Aké je Vaše najvyššie ukončené vzdelanie?

4. Aké je zloženie Vašej domácnosti?

5. V súčasnosti som:

6A. Akú pomoc v súčasnosti Vy alebo člen Vašej domácnosti potrebujete (resp. existuje predpoklad, že v najbližších rokoch potrebovať budete)?

6B. Ak ste označili, že je potrebné upraviť bezbariérový prístup, ktoré konkrétne miesto/a máte na mysli?

Početnosť odpovedí	Odpovede
4	OcÚ
3	Pošta
1	Dom smútku
1	Prechod pre chodcov pred Makosom - znížiť obrubník pri prechode, nie vedla prechodu

7A. Uvažujete o tom, že by ste v blízkej budúcnosti (do 3 rokov) využili niektorú zo sociálnych služieb?

7B. Ak ste v predchádzajúcej otázke označili "áno, sám pre seba" alebo "áno, pre svojich blízkych", ktoré konkrétne sociálne služby by ste využili?

Početnosť odpovedí	Odpovede
1	Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu
1	denný stacionár
1	Denné centrum
1	Duševnú pomoc, podporu. Pri zabezpečení bývania. Pri komunikácii s okolím.
1	Domáca starostlivosť
1	komunitné centrum
1	Sociálne poradenstvo

Návrh

8. Prosím, označte ktoré sociálne služby v súčasnosti využívate a ktoré by ste chceli využívať.

* jeden respondent zaškrtol, že chce využívať kompletne všetky existujúce sociálne služby, takže tieto odpovede neboli započítané

9. Ak ste v súčasnosti prijímateľom niektorej sociálnej služby, uveďte, prosím, s akými prípadnými problémami sa stretávate pri jej využívaní.

- s ľuďmi, by mali pracovať ľudia ktorí sú slušní a úctivý, zopár na tam nemajú čo robiť
- Nezohladnovanie ZTP osob v službach,nakupoch,zdrav,zariadeniach
- Zanedbavanie deti .zaskoláctvo
- žiaden

10. Aké sociálne služby podľa Vás v obci chýbajú a sú potrebné?

Početnosť odpovedí	Odpovede
2	denný stacionár
2	rehabilitačné služby
1	opatrovateľská služba
1	doprovod sociálne slabých
1	prepravná služba
1	záujmové činnosti pre ženy a deti
1	pomoc pri hľadaní práce
1	Poradenstvo v Kc je na úrovni 0 bodov. Tiež aktiviti tohoto centra sme nikde nepostrehli ani o nich nepočuli. Je to vôbec sociálna služba?
1	bankomat

Návrh

11. Ak by ste Vy alebo Vaši príbuzní mali nejaký sociálny problém a potrebovali ste sa poradiť, ktorú z nasledujúcich inštitúcií by ste vyhľadali?

Iné:

- podľa toho, o aký problém by išlo
- sám(sama)

12. V akom dome/byte aktuálne bývate?

Iné:

- 1: chatrč
- 1: nelegálne bývanie

13. Koľko izieb máte v dome/byte?

14. Máte v domácnosti tečúcu teplú vodu?

15 A. Koľko osôb býva s Vami v domácnosti?

15 B. Koľko je z toho detí do 6 rokov a koľko od 7 do 15 rokov?

Počet detí v domácnosti	Vek dieťaťa / detí	
	do 6	od 7 do 15
žiadne dieťa	11	10
1 dieťa	9	8
2 deti	5	12
3 deti	0	4
4 deti	0	1
5 detí	0	2

* tabuľka zobrazuje počet respondentov, ktorí žijú v domácnosti s príslušným počtom detí v príslušnom veku

Návrh

16. Vlastníte motorové vozidlo?

17. Máte voči obci Zborov nejaké dlhy (napr. za nájomné, smeti a pod.)?

18. Je voči Vám alebo niektorému členovi Vašej domácnosti vedená exekúcia?

19. Koľko EUR priemerne miniete vo Vašej domácnosti mesačne na lieky?

20. Voľný priestor na Vaše vyjadrenie.

- Myslím si že ak by som si nevedela pomôcť, obrátila by som sa na TSP, OcU,a až tak na iné úrady v BJ.
- byty chýbajú, parkoviska, ihrisko pre deti na osade
- Dotazniky, ktore robite su uplne zle! Myslim, ze sa z noho nedozviete relevantne odpovede. Dotaznik ma byt lahky, lahko vypisovatelny a kratsi, omhoho kratsi, je tam vela chyb a zlozite

odpovede, je tazkopadny, dlhy, obtiazny a niektore velmi zle formulovane, zle moznosti vyberu odpovedi.....
- chceme v Zborove viac bytov
- Nedostatočna informovanost obce na stranke obecneho uradu,
- Chcel by som využívať niečo ako napr. ihrisko pre deti, kde by som sa mohol prejsť so skejtbordom, či nejaký bazén, pretože sa nemáme kde kúpať.
- Nechýba mi žiadna sociálna služba, možno keby sme mali iného zubára, pretože s našou zubárkou nie som spokojný.
- neviem sa vyjadriť
- Chcela by som využívať sociálnu službu pre ženy a deti, kde by sa rozvíjala reč dieťaťa.
- Potrebujeme verejné osvetlenie a funkčný rozhlas.

Návrh